

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMÉGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fil. — Községek-, körjegyzők- és tanítóknak
egész évre 6 korona. — Telefonszám: 14.

Főszerkesztő: Dr. KOVÁCSY ALBERT

Szerkesztőségi tagok:
VAJDA FERENCZ, Dr. VÁLENTSIK FERENCZ.
SZEMLÉR FERENCZ
Felelős szerkesztő: BECSEK ALADÁR.

Hirdetések a legolcsóbban számítatnak. Nyilttér sora
50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6—8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Sovinizmus, liberalizmus és a gazdasági érdekek.

Írta: báró Bánffy Dezső.

Nem kétséges, hogy az újabb idő politikáját teljesen gazdasági kérdések kell, hogy uralják, nem kétséges, hogy nagyszabású és az állam által hozott áldozatok mellett kell olyan gazdasági politikát követni, mely a magyar állam összes polgárai anyagi jólétének, vagyonban való megerősödésének erős fejlődhetését biztosítsa, kétségtelen, hogy okszerű szociálpolitika mellett lehet elérni, hogy a magyar állam összes polgárai különböző és társadalmi osztályai teljes megelégedése elsősorban a gazdasági érdekek teljes kielégítésével, a megélhetési viszonyok lehető kedvezővé tételével biztosítottassék. De míg elismerem, hogy a jövő politikai küzdelmei a gazdasági kérdések előtérbe helyezésével kell hogy folyjanak, addig másfelől nem tartom megengedhetőnek sehol, elsősorban a magyar államban azt, hogy a tekintetek kizárólag csak a gazdasági kérdésekre irányittatván, az erős nemzeti szempontok és a liberalizmus tekintetei visszaszorítottassanak. Eddigi politikai életünk főbaja abban volt, hogy minden más kérdések visszaszorításával közjogi harcokban fecsérelte el elsősorban a törvényhozás erejét, de nem ismerem el, hogy midőn saját érdekünkben, jövő megerősödésünk céljából a gazdasági kérdéseket előtérbe helyezük, akkor a végértelmezésben nem is közjogi vonatkozású nemzeti irányzat és szabadelvűség rovására is engedményeket kell tennünk.

A fő kérdés és jövőnk biztonságának alapja

mindenekfelett abban van, létre tudjuk-e hozni az „egységes magyar nemzeti államot.” Ez kell, hogy gazdasági politikánkat és szabadelvű irányzatunkat is irányítsa. Magyarra kell tenni az államot, szabadelvű intézményekkel biztosítani az egyének jogait és helyes intézményekkel lehetővé tenni gazdasági megerősödését. De csak szabadelvű intézményekkel és gazdasági fejlődéssel még a nemzeti fejlődést és annak biztonságát nem hoztuk létre, tehát annak kell módját találni, hogy a három törekvés sorrendjében és érvényesülésének hatályossága tekintetében tisztába jöjjön a közvélemény. E földön, melyet magyarnak nevezünk, az első és legfontosabb az, hogy magyarok legyünk és magyarok lehessünk, szabadok és gazdagok. Ha sorrend tekintetében elsősorban a gazdasági érdekek kielégítését, avagy a szabadelvűség biztosítását keressük, úgy talán vagyonos is lehet a nemzet, szabadelvű intézményei is meglesznek, de én attól tartok nem tudja leküzdeni poliglott jellegét. Jól megválogatott intézmények természetszerű nyomása szükséges arra, hogy a cél eléréjék. Bizonyos észszerű csoportosítása nemzeti törekvéseknek, a liberális alkotásokkal és gazdasági politikának kell, hogy megadja a jövő fejlődés azon módozatait, melyek alkalmasok arra, hogy az egységes magyar nemzeti állam létrejöttével az egyéni szabadság és gazdasági erő is létrejöjjön. Aggodalmam azonban éppen abban van, hogy a különböző máról-holnapra való érdekek; érdekcsoportok törekvései rosszul irányított közvélemény hatása alatt, nemcsak a sorrend, de a végcél tekintetében is megzavarhatják a jövő fejlődését. Ha erős, egységes nemzeti állammá, ha e földön, erős, egységes, egygyelvű nemzeté

tudunk lenni, úgy nem kell féltünk sem a liberalizmust, sem gazdasági erőnket. Azért, elsősorban azt kell néznünk, hogy a sovinsta nemzeti irány érvényesülvén a közélet, a társadalom minden vonatkozásában, győzelmet is arasson; hogy ez a „magyar nemzeti állam” érdekében megtörténhessék, liberális törekvéseinket is, (az egyéni szabadságot ugyan semmi korlát alá nem vetve), magát a liberalizmust is ez időszerint csak addig a határig szabad érvényesülni engedni, meddig az, — az állami, a nemzeti érdekekkel ellentétbe nem jön.

Természetes, hogy az „egységes magyar nemzeti állam”-ra való törekvéssel szemben a nemzetiségnek a liberalizmus hamisan választott czégre alatt az egyéni jogok követelésével, a nemzetiségeknek, mint egyéneknek érvényesülését keresik, abban a reményben, hogy a liberalizmus tetszetős jelszavával célzt érhetnek és a sovinsta „nemzeti gondolat”-nak a liberalizmus javára való elterelésével megnehezítik, vagy talán meg is akadályozzák „az egységes magyar nemzeti állam” létrejöttét. Sőt a nyomozó gazdasági viszonyokra tekintettel, nem egy érdekcsoport hangját hallottam elhangzani amellet a felfogás mellett, hogy a gazdasági érdekeknek a szociálpolitikai tekintet domináló érvényesülése céljából a nemzeti törekvések kell, hogy engedményeket tegyenek.

Nem tudom, hangoztatott sovinsta nemzeti irányzatom ellen, valóban elvi okoknál fogva, vagy csak személyem elleni ellenszenvnek tudjam-e be, hogy nem egy tekintélyes képviselőjében a sajtónak, sőt különböző körökben is elítélőleg szólottak nemzeti irányzatú törekvéseimről. Hacsak az egyszerű személyi ellenszenv

Genfi levél.

Genf, 1905. aug. 9.

Jelige: „És a világ végén
lábam lelógatám”

Kedves Károly!

Levelező-lapodon azt kérde, hogy Boldogfalvára mikor megyünk? Az idén nem. — Talán az őszön én lekutyagolok, hogy gazdag gyümölcs-termesemet leszedessem.

Mi az egész nyarat (aug. 30-ig) itt töltjük Genfben. Itteni tartózkodásunk oka és célja az, hogy én a francia nyelvet lehetőleg teljesen elsajátítsam. A genfi egyetemen minden nyáron (jul—aug.) tanfolyam van a francia nyelv és irodalomból a külföldiek számára. Ez az úgynevezett „Cours de vacances français moderne”. Mi tehát ez idő szerint feleséggel együtt, a genfi egyetem hallgatói vagyunk. És a szó teljes értelmében, mint két diák, úgy tanulunk. Az előadások tartanak d. e. 8—11-ig és d. u. 4—7-ig. Csakis szombaton nincsenek előadások. E napon kirándulunk hajón vagy vasuton a vidék egyes nevezetesebb helyére, részint, hogy megismerjük Svájc-országot, részint hogy az egymással való társalgással a nyelvet annál közvetlenebbül elsajátítsuk. És mondhatom, hogy diákkorom óta nem magoltam és dolgoztam annyit, mint ezen a nyáron.

De eltekintve a tudománytól (egy meg a f.!) valóban csodás dolgok, a miket már eddig is láttunk. Budapestről idáig 8 napig utaztunk, részint gyorsvonaton, részint hajón (a svájci tavakon). Utvonatunk ez volt: Budapest—Bécs—Gmunden—Ischl—Salzburg—Innsbruck—Zürich—Brunnen—Luzern—

Bern—Genf. Minden városban, Bécsét kivéve, többkevesebb ideig megállottunk és megnéztük a mi érdekünk volt arra. És láttunk annyi remek modern és antique művészi alkotást, annyi elragadó vidéket, csodás fekvésű tavakat, hogy az a 200 forint, melybe az a 8 napi ut került, valóban poton ár a látottakért. A látottakat betetőzte a tegnap és tegnapelőtti két napos kirándulásunk. Ezen a két napon felsétáltunk (!) a Monte-Blanc-ra. No hát édes Barátom, ez az ut leirhatatlan. Solymossy Endrénéek Chamonix-ból küldöttem egy ánzikszot, melyre ezt karmoltam:

Az gletscherek hátán estem hasra, hátra,
Sok csoda dologtól szájam maradt tátva.
Ugráltam, mint zerge, máztam, mint az féreg,
— De az Monte-Blank-on sem feledhetek téged!

No, hát, édes Barátom, ezen zengeménynek a három első sora szent igaz, de az utolsó sör sült hazugság!

Nem gondoltam és a Monte-Blanc-on se Endrénére, se reád. Csak ezt gondoltam: No atya Ur Isten, ha már én olyan tökkel ütött marha voltam, hogy ide jöttem, te légy okos s ha teheted, segíts át ezen az uton most az egyszer s aztán sarkantyus kuvasz kutya legyek, ha valaha ide jövök. Különösen két részét nem fogom elfeledni ez utunknak, ámbár a többi részén is másztunk, kusztunk, csusztunk eleget. Reggel 7 órakor indultunk el s 3 órai fáradságos ut után 10 órakor egy menedék házhoz érkeztünk. Fellelékeltem, azt gondolva, hogy már a nehezén túl vagyunk. Ekkor jelenti egyik tanárunk, hogy most egy kissé veszélyes ut következik, az úgynevezett „manvinis pas” (rossz lépés).

Hát képzelj egy 4—500 méter magas, teljesen függőleges sziklafalat. Ennek a falnak az oldalába fokozatosan fölfelé haladól 2 decziméter széles lépcsőfokok vannak vésvé, s a lépcső fokokat kísérőleg egy vasrud van beerősítve. Most már balkézrel ebbe a vasrudba fogózva, jobb kézzel botra támaszkodva, szorosán a sziklafalhoz lapulva kell mászni legalább is $\frac{3}{4}$ óráig. (Azt mondanom sem kell, hogy a jobb oldal teljesen szabad). Hiszen azt nem mondhatom, hogy valami gyáva fiu vagyok, (különösen jó bor s cigány mellett a sósfürdő valamelyik szaléltijében), de mikor ezt a séta utat meg láttam, a bátorság szívemben cigánykeletet látottam. Vedd még hozzá, hogy feleség is ott volt virgoncz lábaival! A tanárunk azt tanácsolta, hogy jobb oldalra soha se tekintsünk. No hát ez igen jó tanács volt, mégis fogadtuk mindnyájan, — de azért én egyszer, körülbelül az ut fele részén, jobbra pillantottam. A mit ekkor 2—300 méter mélység fölött éreztem, azt halálomig el nem feledem! Azt szokták mondani az iszonyatosra, hogy „ha rá gondolok is, borsózik a hátam!” Az enyém is borsózik még most is, de most csak olyan közönséges kis borsók vannak rajta, — mikor azonban abba a mélységbe tekintettem, egyszerre úgy borsózott a hátam, hogy azok a borsók voltak legalább is akkorák, mint — hogy nagyot se mondjak — a te fejed!

Hát végre is valahogyan ezen az uton is át másztunk. Egy elég kellemes völgybe érkeztünk. No, gondoltam, most már csak túl vagyunk a nehezén. Azonban körülbelül még egy fél órai ut után következett még a hadd el, hadd! Át kellett mennünk a „Mer de glace”-on. No hát erről ne beszéljünk. Ez

volt a támadás indoka, úgy a felett napirendre lehetne térnem, de ha az elitélő birálat oka elvi alapon nyugszik, úgy minden erőmet és tehetségemet arra szeretném felhasználni, hogy az ellenkező nézetűeket meggyőzni tudjam. Abból indulok ki és ez teljesen meggyőződésem, hogy miután ma Európában az érvényesült irányzat csak nemzeti államokat tűr meg, mi is, ha állam akarunk lenni, nemzeti állammá kell hogy legyünk; erre kell, hogy a leghatározottabb sovinsta irányban törekedjünk, minden más tekintetet félretéve, úgy, mint azt Európa többi nemzeti államai tették.

A darabokra szaggatott apró államokból álló Olaszország minden egyebet félretéve, erős sovinsta irányzattal lehet nemzeti, hogy egységes legyen és olasz királyság székhelyét Rómába tette és az egységes olasz államot az olasz földön, az olasz érdekeket sértő idegen irányzatu hatalmak megtörésével létrehozta az olasz nemzeti egységet, mint egyetlen célú tűzte ki maga elé: sovinsta kitartással küzdeni arra, hogy megalkossa az egységes nemzeti olasz államot. Nem tekintette az érvényre jutott erős és határozott sovinizmus az egyes államocskák lokális érdekeit, sőt nem volt figyelemmel uralkodó családok trónjára és felekezeti tekintetekre sem. Nem azt kérdezte, vajjon az egységes olasz királyság egyelőre liberalis-e és vajjon, hogy gazdasági érdekei az új alakulással nem szenvednek-e rövidülést, csak azt, hogy az idegen befolyás kiszorításával és egységének létrehozatalával megteremti-e az egységes nemzeti olasz államot. Ma áll az olasz állam, mint egységes és nemzeti és ha erős gazdasági válságoknak is van kitéve, előbbutóbb e bajokon is átesik és akkor jön el az ideje a liberalizmus teljes érvényesülésének.

valóságos istenkisértés. Egy óra hosszáig tartott. Ez idő alatt átkozódtam és káromkodtam 100 esztendőre való. (Természetesen magyarul káromkodtam, tudva, hogy itt a jó Isten sem ért magyarul. De talán mégis értett valamit, mert akkorákat estem és annyit, hogy az már a soknál is sokabb!

Az oldalába vannak vágva lépcsőfokok. Az utolsó volt vagy nyolczvan méter magas, sima, mint az üveg és ezen kellett lépésről-lépésre leereszkedni. Ha valaki itt megcsuszlik, az saját kimondhatatlan részén szánkázik be a mennyországba!

Végre, 6 óráig tartó ut után megérkeztünk a „Hotel de Montanvert“-be. Itt, mikor már minden veszélyen túl voltunk és éppen ebédhez akartunk ülni, — feleség egyszerre el kezd sirni. El nem tudtam képzelni, mi baja van. Mikor aztán kérdeztem, hogy miért sir, azt felelte, hogy eszébe jutott: ha leestünk volna valamelyik szikláról, vagy bezuhanunk volna valamelyik gletscher mélységébe, mi sors várt volna szegény gyermekekre, t. i. Annusra és Laczira! Én azonban e felett nem gondolkozám, hanem ebédhez ülök s tudva, hogy ily magasságban aligha ebédelek valaha, az emlékezet okáért megivám egy üveg bort is. Ezt csak azért emlitem meg, hogy előre figyelmeztesselek arra, hogy ha a Montanverti vendéglőbe ebédelsz, bort ne igyál, mert az igen drága. Egy üveg bor, mely Udvarhelyt megérne 40 krajczárt, itt 10 frank vala. De igaz van a francziának, a kinak nem tetszik, menjen más vendéglőbe! Egy legkisebb és legközségesebb szoba egy napra 30—40 frank. Egy vezető díja, fel a Monte-Blank csucsára, 100 frank.

„Házen“ Isten jó voltából ma már itt vagyunk ismét Genfben És én úgy beszélek francziául, mint — — egy tüzés gyík!

Erről a beszédről sokat irhatnék, de ha kalandjaimat a nyelvészet terén mind le kellene írni, akkor nem dolgozhatnám egyebet. Egy esetemet ide írom.

Találkoztam a fürdőben, a Rhone hullámaiban egy honfi társsal — (főszolgabíró valahol — otthon). Ipse egy szót sem tudott francziául. A némettel nem boldogult, mert a mint a genfi mondja: „Ici parle trut le monde francais“. Kért, hogy menjek el vele egy trafikba s vegyünk neki szivarakat. Eh bien! A trafikban egy „kamarába rántó szemű“ franczia menyecske árult. Mi a szivarakat válogatva, magya-

Az ujan alakult Románia, midőn önálló királysággá lett, elsősorban csak az egységes nemzeti tekinteteket engedte érvényesülni és midőn a Moldovával egyesült Havasföld, mint Román királyság megalakult, azt tűzte ki célul, hogy a területén lakó nagyszámu magyar, bolgár, görög és zsidó állampolgárait teljesen románná tegye, egységes nemzetévé gyurja át az összes területén lakókat. Addig a határig volt csak liberalis az egyéni jogokat elismerő, mely határig elmehetett egységes nemzeti irányzata mellett, nagy áldozatokat hozva a nemzeti állam megalkotásának érdekében, oly áldozatokat, melyek gazdasági fejlődésének sok tekintetben akadályai voltak. Ma már a román királyság magát egységesnek és nemzetinek mondja, most már liberalis intézményekkel és gazdasági érdekeinek istápolásával módjában lehet állampolgárai szabadságát és vagyoni érdekeit is kielégíteni.

A nagy német állam, Bismarck fényes alkotása 1870-től máig, állandó kitartással első és legtöbb céljául a nemzeti egység megteremtését tűzte ki, ennek érdekében az állami érdekeket szolgáló liberalizmus határáig menvén csak el, elsősorban egységes nemzeti német akarván lenni, és csak aztán szabadelvű és gazdag.

A velünk szomszédos Ausztria nem nemzeti állam, sőt ellenkezőleg, különböző tartományokra tagolt, széthuzó nemzetiségi érdekektől vezetett szervezetnek lehetne mondani csak és vajjon az egységesítő nemzeti sovinizmustól át nem hatott állami élete nyújt-e nagyobb előnyöket a szabadelvűségnek és gazdasági fejlődésnek? Vajjon éppen azon törekvés, hogy a magyar állammal gazdasági közösségben maradjon, nem azt bizonyítja-e, hogy sovinsta nemzeti irányzat nélkül, egyáltalán nemzeti jelleg nélkül még távolról

mul beszélgettünk. A kíváncsi francia dámamegszóla: Quelle langue parlez-vous Messieurs?

Erre én (ösi kutyasággal) merően a hölgy szemé közé nézve, örült gyorsasággal (mint ahogyan a bolond francia beszél) így feleltem:

— Cserkesz nyelven beszélek veled lelkem, egyetlen kedvősem, ne félj, szemedet meg nem eszem, nem, nem, hem!

— Man Dieu! — kiáltott fel a kíváncsi francia dáma, (mintha mondotta volna: Krisztusom, ne hagyj el!) és szinte elájult. A főszolgabíró pedig szinte megfuladt a kaczagástól.

Én azonban cserkesz nyugalommal sarkon fordultam, mondtam:

— Á revoir, madame!

— Adieu, monsieur! — sóhajtott a hölgy és azt hiszem, hogy a „revoir“ helyett egy „reservoir“ kívánt nekem.

Ezekhez hasonló kalandjaim gyakran valának! Leírom most nincs időm. De majd ősszel, ha az Isten is úgy akarja, sok csodaeseteim elbeszélésével úgy megnevettetek, hogy kaczagásod ide fog hallatszani a genfi tó partjára.

Megjegyzem, hogy én levelem irását még hétfőn megkezdém, most pedig szerda éjjel van. Anynyira el vagyok foglalva, hogy szinte lopnom kell egy pár percet, ha valami „mellékes“ dolgot kell végezni. Ennek tulajdonítsd e levél össze-visszaságát.

Szép vidék, tanulságos utak, — hej, de szívem csak azt mondja: jobb otthon!

Irtam is Endrének:

„Kovar mögött egy kicsi sós tó van —
Itten Genfben röngeteg nagy tó van —
Jobb' szeretnék fürdeni az „sós“-ba',
Mint itt Genfben ez röngeteg tóba'!“

Bizony, hidd el, csak itt jut eszébe az embernek, hogy aszongya:

„Én es oda való vagyok,
Ahol az a csillag ragyog!“

De lévén száz szónak is egy a vége: jó éjszaka, — azaz hogy jó nyaralást kívánok nektek, mind közönségesen a Homoród-fürdőn!

Mert hogy „az a szokás“ (?) egy-egy aniczkot küldök egyszer-másszor, melyről leolvashatod, hol botorkálunk.

Isten veletek!

F—p Á.

sem olyan erős gazdaságilag, hogy ne volna szüksége a magyar állam gazdasági kiszipolyozására.

Nem mondom, hogy mind e hasonlatok teljesen találnak a mi viszonyainkra, de azt mondom, hogy ezen alakulásnál, valamint általában nagy állami és egy késő jövőnek alapjait megvető alakulásoknál mindig a „nemzeti gondolat“-tól vezetett erős sovinizmus nemzeti irányja volt a vezető tényező, az állami érdek; azután következhetvén az egyén vagyonosodásáról való gondoskodás. — Ha lenni akarunk és magyarok akarunk lenni, úgy a sovinsta nemzeti törekvés kell, hogy a mi politikánkat is elsősorban irányítsa, az egyén szabadságáról és vagyoni érdekeiről ha már egyszer egységesen nemzetiek vagyunk, könnyen lehetvén gondoskodni.

Beismerem, hogy ezen sovinsta felfogásom nem mindenkinek tetszik, beismerem, hogy a mai kor anyagi irányzatát az én sovinizmusom nem mindenben elégíti ki, beismerem azt is, hogy az egyéni szabadság, a liberalizmus, a közgazdasági érdek, az állam minden polgárának vagyonosodása oly fontos tekintetek, melyeket figyelmen kívül hagyni nem lehet és nem szabad; ezeket egymással ellentétbe helyezni azonban nemzeti érdekből káros, állami jövőnk szempontjából megengedhetetlen, de nem is szükséges. Az erős sovinsta nemzeti irány nem zárja ki az állami érdekekkel ellentétbe nem jövő egyéni szabadságot, nem zárja ki az államnak hatályos közreműködését arra, hogy a gazdasági érdekeink teljes kielégítést nyerjenek.

Szólottam azonban azért, mert látom, hogy talán csak a politikai taktikából, avagy talán csak önző érdekből doktrinér elvi alapokon nyugvó nemzetközi értékű liberalis eszméktől vezéreltetve, avagy internationalis kozmopolitika érdekektől áthatva, oly szocialpolitikai tekintetek kezdenek előtérbe lépni, melyek a nagy célnak, jövőnk egyedüli biztos alapjának, az „egynyelvű, egységes magyar nemzeti állam“-nak tesznek rossz szolgálatot, szinte mintegy igazsággul irván alá s azt érvényesíteni akarván, hogy a sovinizmus nem hazafiság. Én úgy tartom, hogy a sovinizmus nemzeti törekvéseink érvényesülése érdekében kötelesség, mely azonban sem a liberalizmus érvényesüléséért, sem a gazdasági megerősödésünknek útját nem állja.

Az általános választói jogról.

Székeljudvarhely, aug. 18.
II.

Ismét hangsúlyozzuk, a mit előző közleményünkben mondtunk, hogy az általános választói jog a nemzeti követelésekkel szembe nem kerülhet, ennek elejtése árán meg nem valósítható. Igazi kibontakozás a nemzeti követelések dolgában való végleges megegyezés nélkül sem általános választói joggal, sem a nélkül nincs. A kielégítő megoldás a nemzeti követelések tekintetében tehát nem csupán a koalíció életérdeke, hanem fontos nemzeti érdek is. A ki nem elégítő megoldás, nemcsak a koalíció politikai hitelét tenné tönkre, hanem a küzdelemben vitt nemzeti és erkölcsi erőket is megsemmisítené. A siker nélkül való meghátrálás hosszú időre hitelvesztetté tenne a nemzet előtt minden politikai küzdelmet.

Nem előtérbe állításról van tehát szó, hanem csupán arról, hogy ki kell buzni a kérdés méregfogát. A kibontakozás minden barátja csak sajnálhatja, hogy a koalíció ezt, midőn erre alkalom kínálkozott, meg nem cselekedte s ezzel okot szolgáltatott hitelének rontására, a helyzet bonyolódottabbá tételére. Mert a koalícióellenes népmozgalmakat kicsinyelni nem szabad. Szűk körre szorítkoznak ugyan ma még ezek a mozgalmak, de ha sokáig húzódik a válság, nem maradnak szűk körben. Elharapóznak s mint a szabadságjogok ellenségét fogják a koalíciót a nép szemében feltüntetni.

Fontos politikai okok szólnak a mellett, hogy a nemzeti követelések megoldása előtt egyéb ne történjék; de ugyancsak fontos okok teszik szükségessé, hogy a népet megnyugtassuk, hogy nyugalommal várja a fejleményeket, sőt aktív részese legyen a sikernek. Az általános választói jogról a főkérdésben történendő megegyezésig csak *beszélni* lehet; de beszélni nemcsak lehet, hanem *kell* is. Még mindig nem késő. Az okosság követelése, hogy a megnyugtató szót a koalált pártok kimondják.

Más kérdés, vajjon a nemzeti érdekekkel összeegyeztethető-e az általános választói jog megvalósítására nézve tett ígéreteknek beváltása? Csakis ez képezheti megfontolás tárgyát; mert az általános választói jog behozatala, az általános társadalmi igazság néző pontjából annyira megokolt, hogy felül áll minden vitatáson.

Ha „minden jognak forrása a nemzet”, akkor a jogok legfontosabbjából a nemzet zömét kizárni nem lehet. Az olyan jognak, melyből a többség a rendiség megszüntetése után is ki van zárva, tényleg nem a nemzet a forrása; az olyan jognak nincs is szilárd fundamentuma. Ma már nem nyugszik erős alapon az az alkotmány, mely a munkálkodó nép millióira nem támaszkodik.

Az osztó igazság követelése is, hogy mindenkinek szava legyen mindazokban a dolgokban, melyek sorsának alakulására döntő hatással vannak, vagy lehetnek. A „semmit rólunk, nélkülünk” követelésének jogosultságát mindenkinek be kell ismerie. A kinek a melle jó az ellenséges golyó felfogására, a kinek az adófillérei jók az állam szükségleteinek fedezésére, az méltán folyhat be szavazata által az állam ügyeinek alakulására.

Amde vannak az általános szempontok mellett a nemzet létére nézve nagyjelentőségű különös *nemzeti* és *társadalmi* szempontok is, a melyek a kérdés elbírálásánál figyelmen kívül nem hagyhatók. A nemzetre nézve (éppugy mint az egyénre) az élet a fő. Ez a törvények törvénye, melynek alárendelendő minden más tekintet. A *hogyan* az élet kérdése mellett másodrendű kérdés. Ha tehát valamely politikai intézmény a nemzetnek *nemzeti* létét fenyegeti, legyen az általánosságban bárminő színarany igazság is, feltétlenül mellőzendő. A társadalomra nézve ismét annak szilárdsága a fődolog. Azért az a politikai intézmény, mely a társadalom szilárdságát fenyegeti, szintén mellőzendő.

Ha az általános választói jog az állam nemzeti jellegét, a társadalom biztonságát komoly veszélyvel fenyegeti, akkor mellőzendő; de ha nem fenyegeti, mielőbb megvalósítandó.

A kik az általános választói jogot nemzeti és társadalmi szempontból kárhoztatják, amennyiben igaz hazafiai érzés és nem ügyesen palástolt egyéni, vagy osztályonként állásfoglalásuknak alapja, tiszteletreméltó ellenfelek, a kiknek meggyőzése az általános szavazati jog minden barátjának kötelessége. Az aggodó jóhiszeműek részére gondolkozási anyagul mi is felemlítünk egy-két érvet.

Az általános és nemzeti igazság rendszeresen fedi egymást. Különösen kis nemzetek életében, a hol a saját külön igazság mellett nem áll a megfelelő anyagi erő, mely a külön igazságnak (ha kell) erőszakkal is érvényt szerezzen. Kis nemzetek élete főleg az erkölcsi erőn nyugszik. Ezen erkölcsi erő nemzetünkénél abban is megnyilvánult, hogy faji ön-zéssel nem sértette az egyenjogúság elvét. A nemzetiségi támadásoknak jogos alapot nem adott; mert a politikai magyar nemzetbe a magyarral egyenlőkül, a nem magyar anyanyelvű honpolgárokat is belefoglalta. Ha tehát most a magyar azért nem akarná az általános választói jogot, mert a nemzeti állam szempontjából jogos politikai tulsúlyát veszélyeztetve látná, ezzel nyíltan beismerné, hogy a nem magyar ajku honpolgárokat a politikai egyenjogúságban részesíteni nem akarja. Inkább legyen a magyar munkásnép is kizárva az alkotmány sánczaiból, hogysem a nem magyar ajku e sánczokon belül kerüljön!

Mennyi gyűlölködésnek s a gyűlölködésből folyó káros izgatásnak lenne alapja, ennek az álláspontnak a diadalmaskodása, arról beszélni is felesleges. Érdemes azonban szemébe nézni annak az állításnak, hogy vajjon csakugyan veszélyeztetné-e a magyar faj szükséges tulsúlyát az általános választói jog behozatala; annyira erőre juttatná-e a nemzetiségeket, hogy az országgyűlésen a békés fejlődést megakaszthatnák; ott a nemzeti törekvések érvényesülése ellen pártot üthetnének?

Ettől a veszedelemtől abban az esetben lehetne

tartani, ha az általános választás a választók szám-arányát a nem magyar anyanyelvűek javára megváltoztatná; továbbá, ha a nemzetiségi képviselők olyan számmal jutnának be az országgyűlésbe s a társadalomban olyan támaszt találnának, hogy a magyar nemzeti törekvések ellen pártot ütni, a baladás kerekét megakasztani merészkednének.

Ez azonban ki van zárva. Miként a Tisza István rendeletére összegyűjtött statisztikai adatok igazolják, az általános választói jog a magyarságnak fog kedvezni. Ha tehát a számarány változást szenved, ez csak a magyarság javára lesz. E mellett figyelembe kell még venni két fontos körülményt. Az egyik az, hogy a nemzetiségeknek körülbelül a fele a magyarság közé van ékelve, vagy a nyelvhatárokon lakik. Ezeket a területeket a magyarság úgy a politikai, mint a társadalmi téren érvényesül s a nemzetiségi népet minden mesterséges eszköz, minden erőszak nélkül is magával viszi. Ezekről a területekről nem kerül az országgyűlésbe nemzetiségi képviselő. Figyelembe veendő az a körülmény is, hogy vannak nemzetiségek, a melyek még ott sem fognak nemzetiségi jelölt mellett tömörülni, a hol ők vannak tulsúlyban, (az északkeleten lakó oroszok, tótok, románok, felvidéki, dunántúli, délvidéki németek), mert még egyházi intelligenciájuk is magyar, vagy elmagyarosodott. Nem kell felejtetni, hogy a nemzetiségekből most említették 48-ban is velünk voltak; pedig akkor még nem szolgált okulásukra a szabadságharcz leverése után az országra szakadt abszoluzmus.

A hol a nemzetiségek (tótok, románok, szerbek, szászok), a nemzetiségi izgatásnak megnyert, szilárd tömböket képeznek, onnét valószínűleg nemzetiségi képviselőt fognak felküldeni, minthogy küldenek manapság is, de ezeknek a száma semmiestre sem lehet nagyobb, a minő a mostani választási rendszer mellett lehetséges; mert hiszen az általános választói jog a nemzetiségi választók szám-arányát nem fogja növelni.

A „titkos” választás kedvezni látszik a nemzetiségi érzület megnyilvánulásának; mert a választót se társadalmi tekintet, se u. n. „szelid nyomás” nem feszélyezi. Ez azonban csak látszat. Mert ha a nemzetiségi érzület erős, akkor a nyílt szavazás mellett is megnyilvánul (különösen a gazdaságilag némileg független, csekély igényű kis existenciáknál), a szelid nyomások korszaka meg ugylátszik, letűnőben van. A mint az események mutatják, szelid nyomás (eltekintve attól, hogy igazságtalan, mint ilyen gyűlöletes és a nemzet erkölcsi tőkén rá-gódó féreg), nem érvényesül a fanatizmussal szemben.

Figyelmet érdemel az a körülmény is, hogy az okos nemzetiségi politika, mely a nép érdekeinek felkarolásában, jó közigazgatásban, bölcs kulturális törekvések érvényesítésében nyilvánul, a nemzetiségi izgatás hatását ellensúlyozhatja.

Számba kell venni azt is, hogy a nemzetiségi eszme a XIX. és nem a XX. század eszméje. A nemzetiségi eszme lankadóban van, hogy káros és nem természetes vonásaitól megszabadulva, tért nyisson a XX. század uralomra törő eszméinek, a *gazdasági* és ezekkel szorosán összefüggő szociális eszméknek. A román nemzetiségi eszmét (miként ezt a román főpapok panaszkodásai igazolják) máris szorongatják a Romániából beszivárgó és Budapestről kiáradó szociális eszmék.

Summa summarum a nemzetiségi képviselők tömeges beöznlése ki van zárva. Egy-kettővel több, vagy kevesebb, nemzeti szempontból lényegtelen dolog; legfeljebb azokra a férfiakra kellemetlen, a kik a régi jó időkre gondolva, nemzetiségi vidéken remélnék jó, olcsó és biztos mandátumot.

De tegyük fel, az elképzelhető legrosszabbat, azt, hogy az általános választások jelentékenyen megszorítanak a nemzetiségi képviselőket. Vajjon komoly nemzeti veszedelmet képezne-e ez a körülmény?

A kérdésre határozott nemmel felelünk. A politikában csak azok a pártok és csoportok lehetnek veszedelmesek, melyek a tömegerere támaszkodhatnak, annak erejét és bátorságát érzik és érvényesíteni törekuszenek. Egy ember is igen erős, ha száz-ezrek szervezett ereje áll a háta mögött, viszont 100 ember is gyenge, ha szervezett tömegere nincs mögötte. Egy tekintet a szabadelpvűpárt mai helyzetére nyilvánvaló teszi ezt az igazságot.

Budapesten, a magyar közélet középpontján a tömegbátorság hiányzik mindenkinek a lelkéből, a ki nemzeti érdekekkel ellenkező törekvéseket kívánna érvényesíteni. A magyar országgyűlést meg lehetne akasztani a munkájában nemzeti érdekért, de nem-

zeti érdekek ellen lehetetlen. Ha lehetségessé válnék, akkor ez az ország már csak névleg volna Magyarország.

Ember János.

Politikai jegyzetek.

Székeljudvarhely, aug. 25.

Fejérváry Géza diszebedet adott a király születésnapja alkalmából, a melyen elmondott egy felkösztöntőt a királyra. A felkösztöntő képehez tartozik az, hogy a miniszterelnök a király óhajának adott kifejezést, hogy a „magyarok Istene” sokáig éltesse a királyt, és hogy eme hangulatos befejezés után a katonazene rázendített a Gotterhaltera, a mi, el kell ösmerni — rendkívül stilszerű dolog.

A felkösztöntőben a király uralkodói érneit méltató rész tulnyomó, de van egy gyengéd, lehelletszerű czélzás. Fejérváry ugyanis az Egek urához fohászokodott, hogy engedje meg a „mai sulyos és nehéz viszonyok oly szerencsés megoldását, melyben a király és nemzet megtalálja az annyira kívánatos megnyugvást.”

Ime a leghelyesebb kifejezés. Megnyugvás. Megoldás legyen és abban nyugodjék meg a nemzet. És főképp előre nyugodjék meg a nemzet, mielőtt tudná, hogy milyen legyen az a megoldás, a mely felülről jön és azért régi közmondás szerint csak jó lehet.

A magyar politikai küzdelmekről távol, de azokat éppenséggel nem negligálva, kedvenc nyaralóhelyén ünnepelte meg Szent István koronájának viselője, I. Ferencz József születésének hetvenötödik évfordulóját. A nagy kor, a nehéz csapások, a melyek családját oly irgalmatlanul sujtották, megtörték az agg uralkodót, idegen tanácsadók szívet elfásították a magyar nemzet iránt és utóbbi igében nem tud megérteni bennünket. Akármilyen magasra csapnak is a politikai szenvedélyek hullamai, azok nem hathatnak el a király személyéig. Bár erősen kiélesedett az ellentét nemzet és a korona között s bár tudjuk, hogy a királynak egyetlen igenlő akarata boldoggá tehetne egy nemzetet, még nem sok reményt ad arra a helyzet, hogy e be is következék, mégis rajongó tisztelettel nézett e nevezetes évfordulón a királyra, a ki nehéz helyzetében a multból vett sok csalódással révedezhet el a bizonytalan jövőbe. A király iránti hűségben osztatlan, egységes még ma is a nemzet s e nevezetes évfordulón a hármas hegy országának minden zugában hangoztatták: Eljen a király!

*

Szomorú időket élünk. A nemzet erői le vannak kötve, a sugárzó, ragyogó nyár fényességébe, a vigasztalan politikai válság árnyas szakad. Senkisem tudja, hogy lesz, mint lesz.

A természet harcban áll az étellel. Kizöldült, fa kilombosodott, virág kinyílt, kalálé kipattant, semmi, de semmi utját nem tudja átlani a természeti erők kifejlésének s ime az élet vegetál, egy élet, a melynek gyökere nemzetünkben van, mintha összeomlásra készülne sorvad, beteg.

Riadtan néztük a Szent István napjának sugárzásába, a tobzódó sugáru ünnepébe. Egy nap, a magyar nemzet ünnepi napja. Innen kelteztünk valamit, egy nagy megújodást, ujjászületést, a magyarnak ujjászületését.

Oh, nagy elme, páratlan lángész volt az az ifju fejedelmi sarj az Árpád nemzetségből, a ki a szent keresztségben az István nevet nyerte.

A veszedelemnek fenyegető, rémes felhői alól kivezette nemzetét a nyugalmas, csöndes munka kék égbolttal ivelt mezejére.

Ne legyünk kishitűek. Ma is sötéten tornyosulnak hazánk fölé a fellegek. Nehéz villámok lobbannak a közélet feszült légkörében. Nem kell kétségbeesni. Mindig akadt jótékony gondolat, megváltó eszme, a mely ezekből a válságos helyzetekből kiszabadította a magyart.

*

Egy politikus, a ki a kormányzásban aktív részt vesz, olyan kijelentést tett, a mi azt lát-

Reflexiók.*

— Irta: Ugron János. —

Bögöz, aug. 22.

Kiváló szerencsémnek tartom ugyan, hogy a „Szekelyudvarhely“ bár megróvólag is, de jó indulattal fogalkozik velem, mégis kivételesen szükségét látom annak, hogy említett hazafias, tiszteletré méltó lapnak f. évi 67-ik becses száma vezércikkében és „Politikai helyzet“ című rovatában, Udvarhelyvármegye f. hó 17-iki közgyűlése eseményeivel kapcsolatosan, rám vonatkozólag tett szellemes megjegyzéseire, a való tényállás visszaállítása érdekében, pár igen szerény észrevételt tegyek.

Először is, azon alkalommal, nem volt miért, s nem is vállalkoztam a szabadelvűpárt és Tisza István (a „Tisza-rendszer“, mint a „Szekelyudvarhely“ kifejezi, mert szerinte egy különleges „Tisza-rendszer“ is van) dicsőítésére, mert szídjuk, vagy dicsérjük azt, azzal meg nem mentjük a hazát és mert nem a múltból, hanem a jövőből volt részemről szó, s arra történt beszédemben nyílt főhívás, hogy minden eddigi pártkeret mellőzésével, együttesen keressük a kibontakozás útját.

Amit felszólalásom bevezető részében a szabadelvűpárt egyik program pontjára vonatkozólag felémítettem, amint azt igen világosan és határozottan hangoztattam is, csak kiindulási alapul, csupán és kizárólag a teljesen új politikai helyzetben elfoglalt álláspontom indokolásául, illetve elveim logikus kapcsolatának megvilágításául szolgált; — hiszen az előre becsajtott világos conclusiója beszédem további folyamán az volt, miszerint elérkezettnek látom az időpontot arra, hogy azon szép és tartalmas demokratikus elveket, amelyek a politika időszerinti kérdésein felül lelkemben éltek folyton, (mert hát demokrata voltam a szó nemesebb értelmében mindenkor, amelyeket a közéletbeni szereplésemben állandóan és gyakorta hangoztattam s így a Kristóffy állásfoglalásával semmi belső kapcsolatban nem lehetnek) és soha fel nem adtam, de az érvényesülésüknek nem kedvező viszonyok miatt csak *óhatásként* nyilvánítottam, — most követelőleg hangoztassam.

Követelőleg hangoztassam azért, hogy a nép minden rétegét átható mostan folyó nemzeti mozgalom ne suhanhasson el majdnem nyomtalanul, hanem abban valóban megújodjék, újjá szülessék a nemzet, hogy a küzdelem méltó pálya béréül értékes és mélyreható reformokat és vívmányokat biztosítsunk, hogy a küzdelemben megizmosult és sokszorosodott erőkkel megnyissuk az új korszak ajtaját, s a honpolgárok között 48 után is részben fennmaradt választalakat mellőzve, a „rendiség korszakából“ át-át csillanó felfogásokat, nézeteket eldobva, s pótolva azon mulasztást, hogy 48 sem építette ki teljesen a nép jogait s szellemi és anyagi előhaladása előfeltételeiről kellően nem gondoskodott; kiépítsük a jövő nagy nemzeti magyar államnak, a népszabadságra, a nép erejére és hatalmára, tisztán demokratikus államszervezetre fektetett egyetlen biztos alapját.

De továbbá lojálisan beismertem beszédemben azt is, hogy a szabadelvűpárt régi programját túlhaladták a gyorsan fejlődő események. Hogy kapcsolatosan azt is megjegyeztem, miszerint a koalíció programjával ugyan ez fog történni, vagy tán meg is történt, az csak természetes. Sajnálom, ha ez által egyeseknek kellemetlen érzést okoztam, de hát végre is Urain, nem a pártok, nem a személyek érvényesülése, hanem a nemzet boldogulása a fő.

Másadszor. Eltér némileg a tényállástól a „Szekelyudvarhely“ azon megjegyzése is, hogy közgyűlési beszédemben „a kormányval szemben elismerő szavakat, álláspontján törvényes mázt, stb. kerestem“. Sőt! határozottan kijelentettem, hogy az interparlamentális kormányval szemben, — bárha nem az erős kifejezések halmazában, hanem magában az ellenállás tényében és annak *szilárdságában* keresem az erőt s győzelmet — teljes odaadással s kitartással részt veszek a *passiv* resistenciában.

Igy értette ezt a közgyűlésen mindenki. Csak is így érthette! Avagy azon közbevetett megjegyzésem, hogy Br. Fejérváry kormányvállalása volt öntudatlan és akaratlanul is okozója, hogy a küzdelemnek ez által történt megerősítése és tömörítése folytán, most

* E cikk tartalmával ha nem is értünk mindenben egyet, készséggel adunk annak helyet, hogy szerzője azon észrevételek ellen védekezhessék, melyekkel őt, jelen cikk szerint, méltatlanul illették.

szik bizonyítani, hogy a kormány szeptember 15-ike után is szándékozik hivatalában maradni. Azt mondja, hogy Fejérváry új kibontakozási alapot keresett Ischlben, de egyszermind felhatalmazásokat kért arra az esetre, ha az új alap is hatálytalannak bizonyulna. Így többek között Fejérváry az utolsó miniszter tanács határozatából magával vitt egy elnapolási kéziratot is. És hogy a kormány tagjai inkább az elnapolásban, mint az ő távozásukban bíznak, kiderül egy miniszternyilatkozatából, a ki azt mondta, mikor elmeztették, hogy kár egy bizonyos intézkedést megtenni, miután a kormány szeptemberben ugyis elmegy: „csak tessék nyugodtan intézkedni, mert én azt hiszem, mi még februárban is hivatalban leszünk.“

*

Hát megértük azt is, hogy Kossuth Ferenczet hazaárulónak nevezzék. Annak nyilvánították a hazafias nemzetközöket, tehát szentírásnak kell venni, mint a hogy minden írásukat szentnek hirdetik, bár egyébként élénken tiltakoznak minden ellen, a mi szent. És mi volt a vétke, a szégyenletes büne Kossuthnak, a miért kissé hangulatosabb időben kijár a — lámpavas? Nem egyéb, mint az, hogy Kossuth nem elégszik meg csupán az általános választói joggal. Ő többet is mer követelni ennél. Neki az általános választói jog mellett kell még a magyar vezényszó is, a gazdasági önállóság is, meg magyar államiság is. Hát ez már igazán rettentő nagy bűn. Kossuth megérett arra, hogy a hazafiságból a szociálistáktól, vagy legalább is Kristóffytól vegyen leczkét. Különösen az utóbbtól, mert ez az ur lepocskandiáz mindent, a mi magyar: a vezényszót, az önálló vámtérületet és a független állami létet, csak nem: az általános, titkos választói jogot. Ezt már szereti, sőt ígéri is. Bizonyára azért, mert biztosan tudja, sőt mérget is vehetne rá, hogy megvalósítani nem fogja . . .

*

Fejérváry ischli utjával kapcsolatosan beszélnek, hogy Fejérváry előterjesztéseket tett a királynak arra az esetre, ha a kibontakozás nem sikerülne szeptember 15-éig, a képviselőház megnyitása napjáig. Ezen előterjesztések a következők volnának:

A király felhatalmazza a kormányt, hogy szeptember 15-éig újabb törvényjavaslatokat nyújtson be, közülök olyanokat, melyek a választói jog kiterjesztésére és a földteher mentesítésre vonatkoznak.

Arra az esetre, ha a koalíció nem engedné meg a békés munkálkodást, a király arra is felhatalmazást ad Fejérvárynak, hogy a Házat bizonytalan időre napolja el, amely új kormányprogram alapján kísérelje meg azt, hogy halvanhetes többséget szerezzen.

A kormány már leszámolt azzal, hogy az országban nem lesz ujonczozás és nem hívhatják össze delegációt. Az ujonczozás elmaradása miatt a póttartalékosokra gondol, a delegációk ülésének elmaradása folytán pedig a két állam kormány a saját felelőségére fogja utalványozni a szükséges kiadásokat.

*

A szabadelvűpárt várva-várt érkeztele meg történt és a szabadelvűpártban minden a régiben maradt. Mindössze tizenhárman léptek ki, még kilépnek talán egynéhányan, de ezek a kilépések csak a párt számbeli erejét változtatták meg; a lényegét nem érintették. Három határozati javaslatot terjesztettek be, Dániel Ernő egyet a halvanhetesek egyesülésének szükségességéről, Issekutz Győző a vezénylői nyelv mellett való állásfoglalást sürgetőt, végül Sándor Pál a koalíció programjából kölcsönzött pontokból összeállított javaslatot. Az értekezlet Tisza javaslatára Dánielét fogadta el, a többit mellőzte, s ennek folytán a párt deklarálta, hogy együtt marad és nem oszlik fel. Szóval a labancz gárda nem adja meg magát, hanem várakozó és felkínálkozó álláspontján marad. A javithatatlan képmutatókat azonban az ország közönsége már értékük szerint becsüli s egyre megy, hogy ők tulajdonképpen mit csinálnak, illetve mit nem csinálnak.

már nagyobb szabású reformokat követelhetünk. — Talán csak nem volt ily feltűnően félreérthető?

Nem a „kormány egynemely álláspontjának törvényességét kerestem“. Ellenkezőleg, a törvényekben élő nagy történelmi és erkölcsi erőre mutatam rá, mely alkotmányunkat megvédi minden erőszak ellen; s a mit magasztaltam, dicsőítettem, az elődeinknek mély belátása és bölcsesége volt, a melylyel tisztán a törvény alapján állva, és arról soha le nem lépve, a legválságosabb viszonyok között is, megtudták menteni alkotmányunkat. Ezen példákön, a Deák Ferencz példáján elindulva, éppen azért óhajtottam tisztán a törvényes alapon tartani a „passiv“ resistenciát, hogy ezzel az ellentállásnak nagyobb erőt és erkölcsi súlyt adjunk.

Harmadszor és végül. Hogy lejártatom magam, az meglehet. De hát engem soha sem a népszerűség vezett, hanem az igaz, komoly meggyőződés. Nem kerestem sem a kormány, sem a nép kegyét soha. Nem is fogom. Szorgalmam, becsületes munkám után megélek a magam emberségéből. És éppen, mert függetlennek tartom magam, elodázhatatlan kötelességemnek ismerem, hogy az igaz hazafiság komoly, higgadt, megfontolt hangját mindig feleljem, mikor arra szükség van.

Enek láttam most szükségét, s e czélnek akartam szolgálni a közgyűlésben előterjesztett „javaslatommal“. Méltóztassanak azt elolvasni, gorcsövekkel azt megvizsgálni, hogy található-e a legminimálisabb alap is arra, hogy a gyanúsításnak csak árnyalata is érhesse.

Azon javaslatomban foglalt elveket fogok tovább is munkálni s küzdeni. Ott maradhat népszerűségem, reputációm a küzdelem terén, de ez engem nem érint, nem zavar. Netalán sebeim nem fognak sajnani. Türelmet, kitartást ad az a tudat, hogy az elvek, melyeket hirdetek, megvalósulnak, meg kell valósulniok.

Ha nem futunk lidércfény után, csakhamar felépül a nagy nemzeti magyar állam, melyben a gyöngye védelmet, a jogtalan jogot, a nyomor kenyeret talál, s a nép előtt tárva állanak a szellemi és anyagi fejlődés gazdag forrásai; s amelynek fennmaradásán s további felvirágzásán lelkesültséggel — és saját érdekéből is — egyaránt munkál a haza mindenik fia, mert dicsősége s fénye 20 millió egyenlő polgárának egyaránt érdeke! Együtt leszünk mi csakhamar; maradjunk barátok, hogy nemsokára mint testvérek foghassunk egymással baráti kezét.

UJDONSAGOK.

Szekelyudvarhely, aug. 27.

Egyről-másról.

Fönt, kerek magasán az égök, mely nevető kékjét borongó szirkére váltja, maholnap föltűnik előcsapata a délnek vonuló gólyáknak. Nyáutói hűvös szellők játszanak a fák első sárga leveleivel . . .

Nagy bolond ládák, tömött kofferek terpeszkednek el a fürdőkről jövő bérkocsikon. Vidám ábrázatok mosolygása köszönti a kocsikról a járóelőket. Jön vissza a faluzó, a fürdőző város.

Napról-napra sűrűbben látni az utcán szinte új ablakokat, jó ismerősöket, akiket újjá tesz barnapiros színe az arcznak, eleven ragyogása a szemnek, dőlcegebb tartása az egész nekitelt testnek.

Mert a fehér falusi házak között, a szabad mezőkön, a kies fürdőknél ujjászületik a test és a lélek, mely agyoncsigázódott a városi kőházak között.

Hej, mi más ott harmatos hajnalban meglesni a sárgarigót, amint pajkosan fűtyöl az ezüstlevelű nyárfá ormán, mint idehaza a verebek közgyűlését hallgatni a bakkancsos idyllek unalmas színhelyén. — Hej, menyivel nagyobb nyönyörűség odakünn a lombos fák, hűvös hegyoldalak zöld pázsitján az árnyékban heverve elmerengni a bárányfelhők futásán, mint idebent az olvadó aszfalton, tudakolni az időjelzőtől: napon asszalódnak-e holnap, vagy locspocsban didergünk?

Ott még a nap is máskép süt, a szél is máskép fúj, de még az eső is máskép esik. Itt éget a nap, de gyógyít, itt port okád a szél, de altatót dudol miközben az akáczlombot sodorgatja, itt sár lesz az ég könyéből, ott enyhítő itala a szomjas mezőnek.

Poézis ott minden, dal, szín, illat, üdőség, elevenség, — aminek most mind vége szakad, mert eresztgeti már hideg leheletét a savanyu kedvű ős.

És visszajön a város, népesebbek lesznek az utcák, elevenebb a korzó. Fürdőt, falut, pusztát, jegenyét, sárgarigót elfelejtene a hálátlan embe-

rek, legfeljebb szerelmes leányok emlékeznek ró-
luk, odasugván az őszirózsás gavallérnak:

— Ah, milyen unalmas volt ott a világ —
maga nélkül . . .

A jóléti bizottság ülése. A f. hó 17-én tartott
törvényhatósági közgyűlésen, a politikai viszonyok
folytán szükségessé válható rendkívüli intézkedések
megbeszélésére és előkészítésére delegált 45-ös bizott-
ság alakuló gyűlését f. hó 31-én délután 4 órakor
a megyeház kistermében tartja meg.

Lajos napján. Lajos napján kire gondolna másra
a magyar, mint Kossuth Lajosra. Az ő nevenapja
van ma és felidézzük lelkünkben a nagy halott szel-
lemét, hogy ihletet nyerjünk tőle, hogy megerősöd-
jünk hazánk szeretetében és hogy csüggedő lelkünk
új erőt merítsen az Ő végtelen nagy, megdöbbentet-
len lelki erejétől, mint Anteusz az aya földtől. Haj-
nalhasadáskor sűrű gyöngy harmat hull a Kerepesi-
temetőben Kossuth Lajos sírjára. Nem az égből hull,
mert az Rákóczi népének, síró nemzetünknek könnye
hullatása. És a lombok között sárga verőfényben
sírja közelében lágy subanon szállva síró szellő leb-
ben; ez a mi lelkünknek fájó sóhajtása, síró zoko-
gása. Oda száll a lélek, hova szive vágyik. Hát mi
hova menjünk, hát mi hova szálljunk, hol önthetjük
ki minden titkunk, vágyunk, hol sirhatunk tiszta,
örömteli könnyet: csak a Te sírodnál Kossuth Lajos
apánk. Ott van a magyarnak a kálváriája. Te állít-
tál talpra, Te vezettél minket, Te mutattál utat a
megváltás honába. Szívünknek fájdalmát Te érezted
velünk, levettéd népeidnek tövis koronáját, megmen-
téd hazánknak ősi alkotmányát. Te mondtad ki, hogy
ember az ember; Te emelted fel a jobbágyot a por-
ból s Te forrasztád össze az urat a paraszttal, hogy
egyesüljön egy közös eszmében, egy kézszorításban,
forró ölelésben. És most, midőn e rólad neves napon
ismét rád emlékezünk, amikor, ha másként nem, a
lelkünkkel zárandokolunk el hozzád, mint az igaz
muzulmán a próféta sírjához, tesszük ezt azzal a
fogadással, hogy hübben, jobban fogunk sáfárkodni
a jövőben, mint a multban tettük a Te reánk
hagyott örökséggel. . . Oh, mert, ha a Te nagy
alakod most kikelne sírjából és látná miként fecse-
reltük, miként martuk széjjel a te szent öröksé-
det, miként a viharkorbácsolta tengerár zudulna
reánk nagy haragod és elsöpörné a lelketlen kufá-
rok táborát. Azt a tábor, amely tépi, szaggatja
nemzetünket. . . De ez ne zavarja meg a te siri
álmodat, mert a bérczenen sasok születnek s őrzik
a multnak csillagát! S van hitében tántoríthatatlan
seregéd, aki szent kegyelettel őrzi a Te emlékedet
s utolsó csep vérig küzd a te eszméidért a független
szabad Magyarorszáért!

Áthelyezés. A közoktatásügyi miniszter Nosz
Gusztáv székelyudvarhelyi állami főreáliskolai rendes
tanárt az aradi állami főreáliskolához áthelyezte.
Fájlaljuk Nosz Gusztáv távozását, mivel azon nyolcz
év alatt, melyet itt e városban töltött, agilitásával
nem csak azon intézet érdekeit, melynek tanára volt,
vitte előre, de künn a társadalmi életben is fölötte
tevékeny szerepet vállalt. Távozása igen sok tekin-
tetben, de különösen a jótékony célú műkedvelői
előadások terén, pótolhatatlan lesz. Az Udvarhelyi
Híradó szorgalmas munkatársát veszíti Nosz Gusz-
távban, kinek távozását bár kitüntetés számban meg,
őszintén sajnáljuk.

Elintéztett ügy. A következő nyilatkozat közre-
adására fértünk föl: Nyilatkozat. A *Hollaki* Arthur
és dr. *Gyarmathy* Dezső urak között fölmerült lova-
gias ügy a mai napon a lovagiasság szabályai szerint
elintéztetett. Székelyudvarhely, 1905. augusztus 24.
Ugron Ákos, dr. *Pécsi* Jenő, mint *Hollaki* Arthur
ur megbízottai. Dr. *Hinléder* Ernő, dr. *Pál* Ernő
mint *Gyarmathy* Dezső ur megbízottai.

Beiratások a ref. leányiskolában. A helybeli
ev. ref. leányiskolában a beiratások szept. 1-én kez-
dődnek meg és 5-ig tartanak. A tanítás szept. 6-án,
szerdán veszi kezdetét. Egész tandíj 8 korona; be-
iratási díj 1 korona, mely előre fizetendő. Tandíj
mentesség iránti kérvények az iskolaszékhez címezve,
az ev. ref. leányiskola igazgató tanítónőjénél adat-
nak be. Ezeknek beadási határideje szintén szept. 5.
Később érkezők nem vétetnek figyelembe. A hasz-
nálandó tankönyvek felől az igazgató ad felvilá-
gosítást. *Az iskolaszék.*

Egy jegyzőválasztáshoz. Következő sorok köz-
lésére kértek fel. Igen tisztelt szerkesztő ur! Az
„Udvarhelyi Híradó“ aug. 13-iki számában az itteni
jegyzőválasztásból kifolyólag J. M. urtól személye-

met érintő közlemény jelent meg, melynek folytán
kijelentem, hogy ez ügyben mai napig egyetlen hir-
lapi cikket sem irtam, se nem fordítottam, de nem
is sugalmaztam s a megjelent hírlapi közleményekről
azok megjelenése előtt tudomásom sem volt, tehát
a nekem imputált cikket sem írhattam, miről nyil-
latkozó ur könnyen meggyőződhetik, hacsak annyi
fáradtságot is vesz magának az igazság kiderítésére,
mint mennyit az alaptalan — habár jóhiszemű —
támadás közzétételére fordított. Ennyit az igazság
kedvéért. Tekintetes szerkesztő urnak tisztelő hive
Dr. *Fuchs* Vilmos.

Az áll. polgári leányiskolában az 1905—906.
tanévre a beiratások szeptember 1-étől kezdődőleg
tartatnak.

A Patakfalván szünetülő tanuló ifjuság a pa-
rajdi tűzkárosultak javára tegnap, szombaton, *Demeter*
Lőrincz főszolgabíró és *Deák* Lajos járásbíró
védnöksége mellett sikerült kosaras táncostélyt ren-
dezett.

A székelyudvarhelyi községi el. fiu népiskola
I—IV. osztályába, az 1905—6. tanévre felvételnek
mindazon növendékek, kik folyó évi szeptember hó
1-ig a 6-ik életévüket már betöltötték, de a 12
évet még nem haladták meg. Azon növendékek,
kik még jártak az iskolába *értéskönyveiket*
hozzák magukkal, az ujjonnan jelentkező tanulók
szülői pedig az anyakönyvvezető által 4 fil. díj elle-
nében kiállítandó *születési igazolvány* vagy rendes
születési anyakönyvi kivonatot hozzanak. A beiratá-
sok szeptember hó 1. 2. 4. 5. napjain d. e. 8—12
és d. u. 2—4 óráig az *iskola tanácstermében* fognak
eszközöltetni, a tanév pedig szept. 6-án d. e. 8 óra-
kor nyitják meg. Jelen tanévben az I. osztályt
tanítani fogja: *Gyerkés Mihály*, a II. oszt. *Kertész*
Albert, a III. oszt. *Beállítható* lesz a VI.-ik osztályt:
Blájer Balázs, a IV—V. oszt. *Lőrinczi Béla* tanító.
Elemi iskolai oktatásunk teljesen ingyenes, s így a
növendékek nem fizetnek semmiféle díjat, sőt az
összes tanuló ifjuság ellátatik minden szükséges
íróeszközökkel és füzettel, a szegény tanulók pedig
tankönyvekkel is. *Felkéretnek azonban a tehetősebb*
*szülők, hogy gyermekeik író- és taneszközeinek megvál-
tása, valamint a szegénytanulók felségélyezése céljára,*
a beiratások alkalmával, adakozni sziveskedjenek. —
A városi óvodába a beiratások, az óvoda helyiségben
szintén a fenti napokon történnek. Az óvodakötele-
sek is fel vannak mentve minden díj fizetése alól.

Székelyek gyűlése. A székely társaságok fölött
álló Székely társaságok szövetsége 22-én tartotta
meg első rendes nagy gyűlését Sepsiszentgyörgyön,
melyen sajnós, e megye és város képviseletében
senki sem jelent meg. A nagygyűlést délelőtt kilencz
órákor nyitotta meg *Deák* Lajos marosvásárhelyi
királyi tanfelügyelő a városház dísztermében. A terem
zsufolásig megtelt érdeklődőkkel s a karzaton nagy
női közönség foglalt helyet. *Deák* Lajos megnyitó-
jában köszönetet mondott a város vezetőségének a
szives fogadásáért, azután a Szövetség föladatait méltá-
tatta. Elmondta, hogy buzgóbban kell a kormány-
nak ezután a székelységet támogatnia, mint eddig
tette. A multban a kormányok teljesen elhárították a
dolgot, s a székelyföldet elszigetelték az anyaorszá-
tól. A Szövetségre szükség van, hogy legyen egysé-
ges összekötő kapocs, mely az 1902. évi tuzsádi
gyűlés határozatait napirenden tartsa, s hogy álta-
lában az egész ugynevezett székely akciókat orszá-
gossá tegye s mielőbb valóra váltsa. Ezt a célt
részben már el is érték, mert a főváros s főképp
az Alföld megmozdult, s érdeklődik a székely dol-
gok iránt. Pártolja a fürdőket, ásványvizeket, ipari
cikkeket. Ebben főképp Szeged, Debreczen és Arad
járnak elől. Mindez persze még csak a kezdet kez-
dete. Az igazi akció még hátra van. Az érkezett
táviratok fölolvastása és a jegyzőkönyv hitelesítése
után *Máthé* József főtitkár számolt be a Székely
Társaságok Szövetségének egy évi működéséről. A
Szövetség első éve inkább a szervezés nehéz mun-
kájával telt el. Nagyobb akciókat még nem lehetett
kifejtenie, mert eddig csak negyven székely társaság
lépett be a Szövetségbe. A székely akciónak ma
már egész irodalma van, de az ügy csak lassan ha-
lad előre, mert a társadalomban nincs meg az a
lelkesség, a mi például a szász, vagy oláh mozgal-
makat jellemzi. *Máthé* után *Borszék* Soma, nyugal-
mazott miniszteri osztálytanácsos tartott érdekes
fölolvasást a székely vasutakról. *Borszék* azt fejte-
gette, hogy a székelységnek nem a székely körvas-
utat kell kívánnia, hanem olyat, a mely a Fekete-
tenger három kikötőjével kapcsolná össze. Ezután

Benkő Pál gazdasági tanár olvasott föl Háromszék-
megye gazdasági piaczképes cikkeiről. Fölsorolta a
kivihető cikkeket, a melyekkel a [megye igen szép
jövedelemre tehetne szert, ha volna elegendő tőke,
modern szellem és vállalkozó kedv. E kérdéshez
Deák Lajos és *Polonyi Géza* szölköztek hozzá. *Deák* az
ásványvizek érdekében olcsó zónarendszert sürget.
Polonyi viszont azt fejtegeti, hogy mivel a kereske-
delmi szerződésekben a határszél rendszerint szenved,
cserébe olcsó vitelbért kell kapnia az ország szive
felé. E tárgy másik részét. *Csinádi* Lajos igazgató-
tanító adta elő. Ő az ipari cikkekről szölk. A nagy-
gyűlést ezután délután folytatták. Az első előad. *Kömöcsy*
József dr. volt, a ki a székely kongresszus
határozatának végrehajtását sürgette. Szerinte a
tuzsádi gyűlés a székely akció bibliája. Arra kell
törekedni, hogy láttatja is legyen. Ezután *Kardhordó*
László tanár beszélt a nőképzésről s a sepsiszent-
györgyi tanítónőképző fejlesztéséről. Azután megvá-
lasztották a tisztikart. Gyűlés után a székelyföldi
képviselők értekezletet tartottak.

Bűnügyi főtárgyalás. A Székelyegyleti takaré-
pénztár csődügyével kapcsolatos bűnügyben, a szé-
kelyudvarhelyi kir. törvényszék szeptember hó 18-ára
tüzte ki a főtárgyalást, a mely tárgyalás iránt or-
szágszerte nagy az érdeklődés. Az igazgatóság tagjai-
nak nagy részét *Eötvös Károly* fogja védeni, míg
Ugron Gábor védőjéül *Edsi Ilés Károly*, a hirneves
bűnügyi jogász és Dr. *Kovácsy Albert* helybeli
ügyvédet nevezte meg. Ezt az alkalmat „Az Ujság“
és a „Magyar Szó“ rögtön fel is használta arra,
hogy *Ugron Gábor* ellen egy erős támadást intézzen-
ek s hogy mi uton jutottak hozzá, azt nem tudjuk,
de a vádhatározat egyes részeit is leközlötték, jól-
lehet annak közre adását a bűnvádi eljárást életbe
léptető törvény 20 §-a büntetés terhe alatt tiltja
meg és még a főtárgyaláson sem engedi meg ennek
a felolvasását, mert a vád még nem ítélet s a vád-
határozat, mely gyanuokokon épül fel nem zárja ki
a terheltnek az ártatlanságát. A vádhatározat tehát
nem lehet indok arra, hogy valaki a nyilvánosság
előtt pellengére állíttassék. Ez azonban még hagy-
ján van, de a „Magyar Szó“ előre kijelenti, hogy
igazságos ítélet ebben az ügyben nem várható. Nem
tudjuk mi a M. Szó célja, de ha ezzel a kijelentés-
sel a bíróságra akar presztízst gyakorolni, akkor
bizonyára célját tevesztett, ha pedig előre megragal-
mazza a minden tekintetben hivatása magaslatán
álló bíróságot, akkor ez az eljárása perfidia.

Az ev. ref. kollegiumban az 1905—6 ik évre
a beiratások szeptember 1, 2 és 3-ik napjain déle-
lőtt 9—12 óráig és délután 2—3-ig eszközöltetnek;
a *javító-, pótló- és felvételi vizsgálatok* a beiratási
napokon délután 3—6 óráig tartatnak meg. Új ta-
nulók az iskolai bizonyítvány mellett születési és
ujraoltási bizonyítványt is tartoznak felmutatni. A
tanév ünnepélyes megnyitása szeptember 4-ikén dé-
lelőtt 10 órákor lesz, az étkezés a konviktusban
4-ikén délelőtt kezdődik, a tanítás 5-ikén reggel 8
órákor. Torlódás elkerülése végett kívánatos, hogy
a helybeliek az első beirási napon jelentkezzenek,
mivel a két utolsó napon a vidékiek tömegesen szok-
tek jelentkezni. *Az igazgatóság.*

A seprés. Ugy látszik megdrágultak a seprők,
Pedig ez nagy kár, mert seprésre mindenütt szük-
ség van a világon. A tisztaság első rendű életszük-
séglet s ha bárhol ennek ellenkezőjére találunk
meg kell kezdeni a seprést. No de talán még
drágulhatott meg annyira, hogy egyáltalán let-
len legyen hozzá jutni. Legfeljebb ritkábban
meg kell kezdeni a seprést — s hisszük is, hogy ennek dacára legtöbb
helyt sepernek, csak a mi utcáinkon nem, egyedül
ezek maradnak sepretlenül. Lehet különben, hogy
meg se drágult a seprő, de ha így volna, készsége-
sen adunk tüzöltő vállalkozóinknak dragasági seprő
pótlékot, de arra kérjük, hogy valahogyan legalább
a főutcákon néha-néha mégis seperjenek. Az öntö-
zésről nem is beszélünk. Volt ugyan nekünk ilyen-
féle óhajtásunk is, a képviselőtestület is úgy tudjuk
elhatározta az utcák megöntözését, de megszok-
tam már, rosszul se esik, hogy a határozatok ne
legyenek végrehajtva. Elég, ha van határozat. Nézze
meg a kit érdekel s képzelje el, hogy végre is van
hajtva, s így legalább gondolatban élvezhetik az
öntözés szülte kellemes és üdítő levegőt. Annyit
minden esetre elér vele, hogy megtanul képzeletben
élvezni. Ha pedig felébred, legalább gazdagodik egy
csalódással s abban az újabb élvezetben is része
van, hogy az utcán felgyülemlt s a szél által a
járdára összehordott szemétben térdig bele süpped-

het a lába. Ebben a nem közönséges élvezetben pedig kevés város lakóinak van része.

Erzsébeth királyné ünneplése. Kegyeletes és hazafias ünnepélynek volt Etéd község f. hó 20-án színhelye. A közbirtokosság által megfestetett dicső emlékü királyné arczképét leplezték le egy méltó ünnepély keretében, melyen részt vett az egész község lakossága s számos idegen vendég. Az elnöki megnyitó beszéd után a községi dalárda a Hymnust énekelte el, melyet Szilágyi Béla hatásos szavalata követett. Az ünnepély fénypontja Gagyai Dénes polgári tanár emlékbeszéde volt. Ezt Bálint Jolán szavalata és a dalárda éneke fejezte be. Délben közönséges ebéd volt. A leleplezés időpontját igen jól választották meg az etédiek. A legnagyobb magyar király ünnepén, ünnepelték a legnagyobb magyar királynét. Vajha az ő szelleme, melyhez oly buzgón fohászkoztak az ünnepélyen jelen voltak, diadalmasodtak a jelen válságos napjaiban, a mikor szakadóban van az a köteték, melynek erősségén életében olyan igaz magyar szívvel és lélekkel munkálkodott.

Nyilvános számadás és köszönet. Uj zsenge vasárnapjára *Szentes Józsefné, Nagy Ferenczné, özv. Kis Dánielné és Szakács Józsefné* igen kellemes meglepetésben részesítették a székelyudvarhelyi ev. ref. egyházat. Anélkül ugyanis, hogy arról nekem, gyűjtést indítottak, egy. az urasztala alá helyezendő szőnyeg bevásárlására. Az eredmény igen szép volt és aug. 13-án, mikor új kenyérből urvacsorát osztottunk: ott állott egy díszes, szép szőnyeg a templomban, hirdető, nemcsak a fenti buzgó nők, de az alábbi kegyes adakozók jó szívűségét is. Az értékes szőnyeg ára 110 kor. A befolyó összeg fennmaradó részét, más jótékony templomi célra, takarékbába helyezték. A nemes célra adakoztak: Özv. Kiss Ferenczné (tanárné), Dr. Solymossy Lajosné, Özv. Héjja Endréné 2-2 k, Kovács Kálmáné 1 k, Szöllősi Samuné 3 k, Baló Zsigmondné, Fernengel Frigyes 1-1 k, Hein Pálné 2 k, Kolombán Lukács, Lőrinczi Béláné, Id. Solymossy Lajosné, Szabó Gáborné 1-1 k, Gyarmathy Ferencz 2 k, Jánosi Gyuláné, Rösler Károlyné, Galter Jánosné, Hann Károlyné 1-1 k, Gyertyánosy Károlyné, Vári Albertné (unit. lelkész), Darvai Vilma, Darvai Dániel, Nosz Gusztávné 2-2 k, Kiss Dánielné 3 k, Id. Bodrogi Sándorné 4 k, Szakács Józsefné 3 k, Székely Miklós 1 k, Zárug Antalné 4 k, Karácsony János, Pék József 1-1 k, Berkecz Sándor 60 f, Dr. Mezei Ödön, Dr. Imreh Dömökösné 4-4 k, Schuller Jánosné, Schuller János, Fehér Imréné 1-1 k, Dr. Vass Lajosné, Persiau Jánosné, özv. Zakariás Ignácné, Embery Árpádné, Molnár Károlyné, N. N. 2-2 k, özv. Nagy Aronné, özv. Kisfaludi Mózesné, ifj. Vas Andrásné 1-1 k, id. Vetési Józsefné 80 f, Tiriczki Antalné 60 f, olvashatatlan nőv 1 k, ifj. Szemerjay Károly 20 f, Szentpétery Gergely, Szabó Ödön 50-50 f, Szakács József, Vass Lőrincz, Nagy Miklós, Fülel Dénesné, Dipsai Antalné, Tamás Balázs 1-1 k, ifj. özv. Bodrogi Sándorné 2 k, Jancsó Jánosné 1 k, Németh Albertné 2 k, Szakács Gyuláné 1 k, id. Szemerjay Károlyné 40 f, özv. Istváni Lajosné 1 k, Dr. Soó Rezsőné 2 k, N. N. 40 f, Barthos József 2 k, Csiki Albertné, Szabó Lajosné 1-1 k, Szabó György 20 f, Dózsáné 1 k, Kun Lajos, Kállai József 40-40 f, id. Asztalos Lajosné, Csoma Károlyné, Kovács Gergely, Orbán, Nagy és Tamás 1-1 k, N. N. 20 f, Bokor András 1 k, Szakács Mózesné 2 k, Szakács Zoltán 5 k, Ernst György, Demeter Ákos, Pap Albertné 1-1 k, Ferenczy Ferenczy Ferencz 2 k, Kassay Géza 40 f, Kassay F. Gyula, Vékás Emma, Dr. Demeter Károly 1-1 k, Baláska Károlyné 40 f, Kibédi Zsigmondné, Csép Ignác 2-2 k, Szakács Imréné 1 k, Szentes Mártonné, Kertész Józsefné 2-2 k, Sárközi Gyuláné, Kerekes Józsefné (f.-boldogf.) 1-1 k, Szilágyi Sándorné 2 k, Rudolf József 80 f, Fábian József 3 k, Buda Gyuláné, Kállai Sándor (kórh. gond.), Biró Istvánné, Weisz Árminné, özv. Becsek Dánielné 1 k, Rudolf József, Bucsi Lajos 80-80 f, Gábor Pálné 40 f, Kendrey Jánosné, Solymossy, Péter Lajosné 1-1 k, Boros Lajos 2 k. Összesen 152 k. 80 f. Egyházközségünk kebléi tanácsa 1905. aug. 20-án tartott ülésében vette tudomásul az örvendétes eseményt s annak nyilvános nyugtáztatásával alulírottat bizta meg. Fogadják a gyűjtők és a nemes szívű adakozók úgy a magam, mint egyházam halás köszönetét. Lelki pásztori munkásságomnak ez lesz egyik kedves emléke. *Vajda Ferencz, ref. pap.*

Mihalovits Béláné szept. 3-ikától zene- és ének-órákat ad, kedvező feltételek mellett. Ajánljuk a szülők figyelmébe.

Színházi hét.

Aug. 19-én, szombaton Offenbach örökszép zenéjü operettje, *Orpheus a pokolban* volt műsoron. A czimszerepet Nagy Gyula játszotta. Szép, tisztán csengő tenorjával, hangszóvességének tökéletességével méltán érdemelte ki a tetszésnyilvánításokat, melyben bőven volt része. Euridike *Sugár Aranka* volt. Hangjáról mult alkalommal elmondtuk véleményünket. Szép tiszta hangon énekelte. Játéka igen kedves

és diskret volt. Alakításában volt egyéniség és eredetiség. *Sugár Aranka* gyönyörködtetett és illuziót tudott kelteni egyöntetű szép alakításával. Jó pártneve volt *Békessy Gyula* (Aristeus), ki hatalmas világos színezetű bariton hangjával, kifogástalan játékkal egyaránt sikert ért el. Az ensemble jó volt, ugyiszintén a szereplők valamennyie is jól megfelelt a rábizotaknak. *Halasy Béla*, mint Jupiter kacagattatta meg a közönséget, *Mátray* a Stix Jánkó szerepéből csinált igen mulatságos alakot. *Mátrayban* határozott tehetség van a genrealakításokhoz. Ő nem egyszerű komikus. Nüanszirozott játékában mély karakterisztika rejlik.

Vasárnap, 20-án, *János vitéz* ment harmadszor. A multkori szerep osztástól ez az est abban különbözött, hogy a czimszerepet *Jámbor Ilonka*, a királykisasszony szerepét pedig *Sugár Aranka* játszotta. *Jámbor Ilonka* finom és poetikus János vitéz volt. Szingazdag, megkapó játékkal a belsőségteljes részeket mély érzéssel domborította ki. Kellemes, ha bár nem terjedelmes énekének szintén sikere volt. *Sugár Aranka* a királykisasszony szerepéből valóságos kabinet alakítás csinált; elragadó gyöngédséggel énekelte. *Békessy* (Bagó) csodaszép, meleg hangjával könyekig meghatotta a közönséget.

Hétfőn, 21-én, zónaelőadásban *Postásfü és a hugát* adták.

Kedden, 22-én, Rákosi Viktor és Malonyay Dezső színjátéka: *Elnémult harangok* volt műsoron. A darab Rákosi hason című regényéből készült, azonban amíg abban csakugyan elnémulnak a harangok, addig a szindarabban megszólalnak, még pedig len a szerelem győzelme alapján. *Ladányi Imre* Simeándy Pál szerepében szép momentumokat produkált, nemes hévvel játszotta e szimpatikus szép szerepet. *Baghy Gyula* az oláh pap szerepében excellált. Egyszerű és természetes volt; minden szava, mozdulata helyén való volt; az emberi szenvedélyek egész skálája nyilatkozott meg játékában. Az érzések és szenvedelmek valóságos kaleidoskonját cáillogtatta és e színegyveleg mégis olyan egységes, harmonikus volt. Jó és rosz, nemes és kicsinyes, előkelő és alacsony — mindezt visszatükröztette *Baghy*. *Méltán* — bit része a sikerben *Tarján Irmán*, ki a szerelmes Florikát előkelő izléssel játszotta, kinek kezében a szerep minden hatás teljesen érvényesült. *Békessy Gyula* (Pap), *Mátray* (Petru), *Radóné* (Todorcsuné) váltak ki. Igen jó volt *Halasyné* mint *Zuzsa* néni és kedves volt *Halasy Mariska* mint *Kisó*. Az előadást szép közönség nézte végig, mely bőven jutott az elismerésből.

Szerdán, 13-án, *Bob herceg*-et adták. A czimszerepet *Jámbor Ilonka* adta szilaj kedvességgel; énekében, játékában minden csillogott. Kedves volt *Szécsi Emma*, mint *Annie*, míg *Mátray* min *Pomponius* ért sikert.

Csütörtökön, 24-én, *Mulató Istenek* volt műsoron. A lényeg az, hogy már a régi Thébában is rosszul mentek a színházak. Menandrosz, (*Radó*) színigazgató nap-nap után üres házak előtt játszik és már-már úgy tetszik, hogy éhen pusztul egész társulatával. De ekkor Thalia megkönyörül rajta és beprotégálja Jupiterhez, a ki a jeles szini direktort az Olympuson fogadja és ad neki egy operette librettót. Mindez a darab előjátékában történik. Ámde Jupiter (*Nagy*) bármilyen kitűnő atyauristen volt is, operette szerzőnek nem valami híres. Olyan tárgyat adott Menandrosznak, melyet valóban csak annak a közmondásnak legszeleesebb értelmezésével lehet megmagyarázni, hogy a kinek Isten a barátja, az könnyen üdvözül. Jupiter csak az áruház bonyodalmat ismer és operettjében, melynek főszerepét a földön ő maga játssza, csupa kettős személyt teremt. Magának is, feleségének Junónak (*Sugár*) is és Sósiasnak (*Mátray*) is. Ezen az együgyű affairen aztán ő maga vesztit rajta. Mert a mikor azt hiszi, hogy Alkmenet öleli, voltaképpen a saját feleségét hódítja meg, aki ekként bosszút állt csapdár férjén. Jó szerencse, hogy a Lehár muzsikájának nem sokat árt Jupiter librettója és diadalmasan gázol keresztül a szövegen. *Sugár Aranka* csengő énekével és nobilis játékkal felüldítette a hallgatóságot. Szépen énekelte *Nagy Gyula* is, míg *Mátray* és *Halasy* a derűltségtől gondoskodtak, *Várady Jolán*, *Szécsi Emma* kicsiny szerepükben kiváltak.

Pénteken, 25-én, zónaelőadásban *Nebántsvirág* volt műsoron.

Tegnap, szombaton, *Szaharai konzul* ment.

Nyílttér.

A Sz.-Udv. című helyi lap f. hó 20-iki számában, „Ellentét a vendéglőben” czímmel egy közlemény jelent meg, melynek írója engem a n. é. közönség előtt hazafiatlansággal vádol meg. A kérdéses ellentét megvilágítására szükségesnek tartom megjegyezni, hogy azon estén, melyért megróvási kalandban részesítek, a hazafias társaság a kora estéli órákban fölülte virágos hangulatban tért be vendéglőmbé, hol történetesen zeneestély volt, s ahol rövid idő alatt magukra vonták hangos voltukkal a figyelmet. Zeneestély lévén, a cigány program szerint játszott, azonban a kedves társaság ezzel mit sem törődve, a Kossuthnóta zenélését követelte, amit igen termé-

zetesen nem engedhettem meg, annyival is inkább mert ebben a szent nóta profanizálását láttam, de meg aztán azért sem, mert a cigánynak a programhoz ragaszkodnia kellett, végre pedig azért sem, mivel a részeg társaságot vendéglőmön kívül szerettem volna látni, s neki egyáltalán bármiféle nóta huzatását is megtiltottam volna. Végül biztosítom a hecczelődő társaságot, hogy a becsületes magyar ember hazafisága nem a bor gőzétől nő nagyra, de az kézteti olyan hecczre, melyen a tisztelt közönség megbotránkozik, aminthogy megbotránkozott az említett alkalommal is. Ennyit az igazság és megtámadott becsületelem érdekében.

Sándor István,
vendéglős.

TAVIRATOK.

Budapest, aug. 26.
(Érk. d. u. 5 ó.)

Politikai párbaj.

A „Magyarország” napi lap legutóbbi számában nyílt levelek jelentek meg a szabadelvűpárt több tagjához intézve, melyek közt egyik Csekonics Gyula grófhoz volt czimezve.

Csekonics a cikkben sértést látott, s megbizottait elküldötte Lovászy Mártonhoz, a Magyarország felelős szerkesztőjéhez.

Lovászy megnevezte segédeit, de időközben Kaas Ivor báró kijelentette, hogy az említett cikket ő írta s azért kész elégtételt adni oly formán, hogy a sértéseket visszavonja. Ily módon Kaas részéről az ügy befejeztetett, de Csekonics nem elégedett meg ezzel, hanem levelet irt Lovászynak, melyben gyávasággal vádolja meg.

A levél kapcsán Lovászy provokáltatta Csekonicsot, kivel ma délután kard párbajt vívott. A párbajnál mind két fél több karczólást kapott de Lovászyt karján oly erős lapos vágás érte, hogy a segédek a párbajt beszüntették.

A kassai katonai vérengzéshez.

A kassai katonai vérengzés legújabb szenzációja, hogy *Klein*, a lap tördelője ma éjjel meghalt. Az orvosok véleménye szerint nem a gyomrába kapott szurás következtében halt meg, hanem szívszélhüdést állapítottak meg a halál okául, mint hogy négy nap óta a szurás miatt nem tudott enni.

A második szenzációja az, hogy Rosenfeld szakaszvezető, kinek esete a tisztok vagdalkozását felidézte, *oldalfegyverének hátrahagyásával, katonaruhában megszökött a kaszárnyából és nyomtalanul eltűnt.*

Felesége, aki szintén Kassán lakik, a férjét kereső katonáknak és detektiveknek kijelentette, hogy sejtelve sincsen férje hollétérol.

Azt mondják, hogy a férjével régen elhátározták, hogy mihelyt hiszabadul a katonaságtól, az egész család kivándorol Amerikába. Erre már az utlevelet is megszerezték.

Mint jelentik, Rosenfeld Amerikába szökött.

Dicsőffy Dénes miskolczi földbirtokos provokáltatta Sártori és Bodics hadnagyokat.

Kiadja: Becsek D. Fia könyvnyomdája
Telefonszám 14.:

A Mühle-féle

Chrysanthemumok

virágzásuk idején általános fel-tünést keltenek.

A Mühle-féle Chrysanthemum-gyűjtemény a létező legszebb japai remek fajokat tartalmazza Chrysanthemum jegyzéke ingyen és bérmentve.

Mühle Árpád

kertészeti telepe

Temesvár, Árpád-telep.

484—1905 végé.

Arverési hirdetmény.

A székelyudvarhelyi kir. bírósági végrehajtó közhírré teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. járás-bíróságnak V. 317/2—1905 plg. számú végzése által Szudvarhelyi Persián Jánosnak, képviselve Dr. Vass Lajos ügyvéd által, bögözi Veres Ferencz tanító ellen 50 kor. 22 fillér tőke és járuléka iránti ügyben, alperesnél Bögöz községben összesen 620 kor. fillérre becsült következő javai u. m.: Egy zongora 4 oktávós bécsi F. Spiller cégtől való, egy garnitúr áll 1 divány, 6 szék ruganyosak veres szörkermével bevonva és egy 4 szögű asztal barnaszínű ezen ingók Bögözben alperes, Veres Ferencz tanító házával 1905. évi szeptember hó 5-én délelőtt 9 órakor nyilvános árverésen el fognak adni, melynél az egyes javak vételáron azonnal fizetendők, esetleg a becsáron alól is a többet ígérőknek át fognak adni.

Az árverési feltételek a bírósági végrehajtónál megtekinthetők. Ezuttal felhivatnak mindazok, kik a lefoglalt javak iránt elsőbbségi jogokat érvényesíthetnek, hogy elsőbbségi bejelentéseiket az árverés kezdetéig, habár külön értesítést nem vettek is, alulirt végrehajtóhoz nyújtsák be, mert különben azok a végrehajtás folyamatát nem gátolva, egyedül a vételár fölsőlegére fognak utasítani.

Székelyudvarhelyi bírósági végrehajtótól.

Sz. udvarhelyt, 1905. augusztus hó 23-án.

Bíró Sándor, kir. bírósági végrehajtó.

Liniment. Capitel comp.

Richter-féle Murgony-Pain-Expeller.

Ezen elismert kitűnő és fájdalomcsillapító bedörzsölésül használt házaszer bevasárlásánál, — a mely minden gyógyszerárban kapható, — mindig figyelemmel legyünk a „Murgony” védjegyre.

Sz. 1905. v. h.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102 § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a kereszteri kir. járásbíróságnak 1904. évi Sp. 752. számú végzése következtében Dr. Gombos János ügyvéd által képviselt Dr. Sebessy Ártur hagyatéka javára Rigó József Sándor almási lakos ellen 104 K. 20 fill. s jár. erejéig 1905. évi június hó 14. n. foganatosított biztosítási kielégítési végrehajtás útján le-felülfoglalt és 860 kor. fill.-re becsült következő ingóságok, u. m.: 2 ló, 3 szekér és 1 tehén nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbíróság 1905. évi 168/2 számú végzése folytán 104 kor. 20 fill. tőkekövetelés, ennek 1905. évi augusztus 10. napjától járó 8 % kamatai, 1/3 % váltódíj és eddig összesen kor. fillérben bírósággal már megállapított költségek erejéig, Almáson alperes lakásán leendő megtartására 1905. évi szeptember hó 20-ik napjának délután 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. § ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alól is el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Oklánd, 1905. évi. augusztus hó 18-ikán.

Pollák Ignác, kir. bir. végrehajtó

Gazdák figyelmébe!

Manhattan nélkül. Manhattan porral. Aki sertéseit gyorsabban akarja felhizlalni, aki teheneitől és kecskéitől több és jobbminőségű tejet akar, aki erős igavonó barmokat és tüzes lovakat akar, egyszerűen aki jövedelmezőbb állattenyésztést akar, az használjon

MANHATTAN

tápport. Használatának költsége igen csekély és dusan megtérül. 100 klg. 50 kor., 50 klg. 26 kor. Egy 5 kilós próbaküldeményt 5 kor.-ért küldök postán és bérmentve utánvétellel, hogy a legkisebb gazda is meggyőződhessen a Manhattan bámulatos hatásáról.

Központi főraktár: Manhattan Electrophor vállalat Budapest, VIII., gteleki-utca 15.

Egy amerikai gyorsfőző vagy háztartási mérleg ingyen.

Mesésen olcsó árak mellett küldöm szét tuhalmozott raktáramból világhírű s kiválóságukért általánosan kedvelt

mexikói ezüst-áruimat

és pedig:

- 6 drb mexikói ezüst asztali kést,
- 6 " " " evővillát,
- 6 " " " evőkanalat,
- 12 " " " kavéskanalat,
- 6 " " " kiváló desszertkést,
- 6 " " " kiváló desszertvillát,
- 1 " " " mexikói ezüst levesmerítő kanál,
- 1 " " " mexikói ezüst tejmerítő,
- 2 " " " eleg. szalon asztali gyertyatartót

46 drb összesen csak 6 frt 50 krajczár.

Minden megrendelő ezenkívül jutalomképpen egy amerikai gyorsfőző vagy szavatosság mellett gyorsan működő 12 1/2 hordképességű háztartási mérleget kap teljesen díjtalanul. A mexikói ezüst egy teljesen fehér fém (belül is), melynek tartósságát 25 évi jótállást vállalok. Szétküldés a pénz előleges beküldése esetén vagy utánvétellel történik az európai raktárból

SCHEFFER D. SÁNDOR

Budapest, VIII., Bezerédy-utca 3. sz.

Szám 4124—1905. tkvi.

Viszárverési hirdetményi kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, hogy Boldizsár István és t. végrehajtatónak Nagy Antal és t. végrehajtatást szenvedők ellen 1472 korona tőke követelés és jár. iránti végrehajtatási ügyében a magyar földhitelintézet kérelme következtében Tamás Andi Dénes árverési vevő által az 1904. évi október 19-én megtartott árverésen megvett és az oroszhegyi 88. számú telekjegyzőkönyvben A+ alatt felvett 5649. 7180, 7841, 8529, 9097a és 9097b helyrajzi számú ingatlanokra 92 korona, s az oroszhegyi 1972. számú telekjegyzőkönyvben A+ 1987/2, 2295, 2324, 2359/1, 2865/1, 2889/1/1 és 4073 helyrajzi számú ingatlanokra 1000 korona megállapított kikiáltási árban a nevezett vevő befizetett bánatpénzének elvesztése s illetve az 1881. évi LX. törvényzikk 185, 186. §-ában írt következmények terhe alatt az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1905. évi szeptember hó 14-ik napján délután 3 órakor Oroszhegy község házával megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy óvadékképpen értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. törvényszék, mint tkvi hatóságtól. Székelyudvarhely, 1905. június hó 23-án.

Mihály, kir. törvényszéki egyes bír.

Csak 5 korona

4 1/4 kiló (körülbelül 50 darab) kevésbé megsérült enyhe, finom

PIPERE-SZAPPAN

rózsa, liliumtej, orgona, ibolya, rezeda, jázmin és gyöngyvirágból szépen összeválogatva. A pénz előzetes megküldése, vagy utánvétellel küldi:

SCHEFFER D. SANDOR Budapest, VIII. ker., Bezerédy-utca 3. szám.

Nyri menetrend.

Érvényes 1905. május 1-től.

V.-v.	Gy.-v.	Sz.-v.	V.-v.	V.-v.	Gy.-v.	Sz.-v.	V.-v.
705			337	ind. Székely-Udvarhely érk.	133		613
721			305	Bikafalva	114		555
733			321	Bögöz	101		542
752			333	N.-Galambfalva	1234		528
810			416	Bethfalva	1214		501
822			431	Székely-keresztur	1206		453
830			448	Ujszékely	1137		429
839			404	érk. Héjjasfalva ind.	1122		414
	245		1025	Brassó		209	800
914	529	1117	534	ind. Héjjasfalva érk.		1114	403
944	549	1140	502	Segesvár		1100	340
	650	106		érk. K.-Kapus ind.		947	213
		412		N.-Szeben		104	
	656	125		ind. K.-Kapus érk.		943	158
	855	433		érk. Kocsárd ind.		752	1054
		1080		M.-Vásárhely		1090	115
	900	443		ind. Kocsárd érk.		750	1042
	1050	645		Kolozsvár		555	833
	232	1117		Nagy-Várad		211	342
	7550	620		érk. Budapest		915	830

Szőlőlugast

Ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legcsekélyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek kerítésnek, stb. a legremekesebb dísz, anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébre használható részből. Ez a legháládatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár mind kuszó természetű) mert nagyobb része ha meg nő is, természetem hoz, azért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven el látják házukat az egész szőlőérés idején a legkitűnőbb muskotály és más édes szőlőkkel.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatu katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja. Borfajú szőlőoltványok is még nagy mennyiségben kaphatók leszállított áron. Borok családi fogyasztásra 50 l. és feljebb olcsó árban és „Delaware” sima, ültetéshez és ebből borminta.

Érmelléki első szőlőoltványtelep Nagy-Kágya, Biharmegye

Dupla villany delejes

Kereszt

Csillag

vagy

DM R. G. 88503.

gyógyít, felüdít jótállás mellett: köszvény, reuma, asthma (nehéz légzés), álmatlanság, fülzúgás, nehéz hallás, epilepsia (eskór), idegeség, étvágytalanság, sápkór, fogfájás, migrén, ehetetlenség, influenza, valamint minden ideg-betegségnél. Azon beteg, aki 88503. sz. készülékem által legfeljebb 45 nap alatt meg nem gyógyul, azonnal visszakapja a pénzét. Ahol már semmi sem használt, ott kérem az én készülékemet megkísérteni, meg vagyok győződve, készülékem biztos hatásáról.

A nagy készülék ára 6 korona, idült betegségeknek alkalmazandó.

A kis készülék ára 4 korona, könnyebb betegségeknek alkalmazandó.

A központi elárusítóhely szétküld utánvétellel vagy esetleges fizetéssel bel- és külföld részére

Scheffer D. Sándor

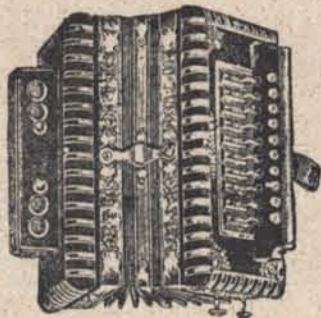
Budapest, VIII., Bezerédy-utca 3.

ÁRJEGYZÉK

minden hangszerről kivánatra ingyen és bérmentve küldetik. **

Első kézből, a gyárban vásárol Ön olcsón és legjobban!

Első magyar villamos erőre berendezett hangszergyár

Stowasser J.

királyi udvari hangszergyáros, hadsereg-szállító, a Rákóczi-tárogató és a hangfokozó gerenda feltalálója

BUDAPEST, II., Lánchíd-u. 5.

A jánlőjeaját gyárban készült általános elismert különleges (speciális) fa-, rez-, fuvó és vonós hangszereit, czimbalmákat stb.

Legnagyobb raktár és gyár.

3, 4, 5, 6 forinttól feljebb a legjobb felszerelésben.

Hegedűk hegedű vagy gordonka soktal jobb, erősebb és légyabb hangot nyer (biztos siker); hegedűbe javítással 4 frt.

Harmonikák legjobb, erős, elpusztíthatatlan hangokkal. 2, 50, 3, 4, 5 forinttól feljebb. Különleges acélhangu hangérsenyharmonikák, saját minták.

Tárogató rózsafából ujezűst bilentyűvel és iskolával 30.— forinttól feljebb

Harmoniumok, világhírű legjobb grátrmány, 65 forinttól feljebb

Zenekarok teljes felszerelése előnyös feltételek mellett, jutányos árban, elismert jó minőség, a hadsereg és a legtöbb katonai zenekaroknak szállítója vagyok.

Javitások az összes hangszereken, különleges szakértő pontossággal, jutányos árban és közöletnek.

Kezesség minden egyes hangszernél
Kivitel nagyban és kicsinyben

24 díjjal kitüntetett legtekéletesebb

benzin-petrolin motorok

szabadszemmel látható befeckendező készülékkel, valamint legtisztább munkát teljesítő motorcséplők a legjutányosabb árban beszerezhetők

Kállay motortelepén BUDAPEST, VI., Nagymező-u. 37.

jótállással 3-5 évi részletfizetésre
Aki jó motort akar vásárolni, kérjen ezen szakértő cégtől árjegyzéket.

SCHICHT-SZAPPAN!

(„Szarvas“ vagy „kulcs“ szappan)

Legjobb, legkiadósabb s ezért a legolcsóbb szappan.

Ment minden káros alkatrészekről.

Mindenütt kapható.

A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden darab szappan „Schicht“ névvel és a „szarvas“ vagy „kulcs“ védjeggyel legyen ellátva.

Védjegy: „Horgony“.

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótléka

egy régióknak bizonyult háziszer, mely már több mint 35 év óta legjobb fájdalom-csillapító szernek bizonyult köszvénynél, csúznál és meghűléseknél bedörzsölés-képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosság legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, amely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona és úgyszólván minden gyógyszer-tárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Richter gyógyszer-tára az „Arany oroszlánhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Mindennapi szétküldés.

Iszakosság nincs többé!

Kivánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból. Kávé, tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A COZAPOR többet ér, mint a világ minden szobesége a tartózkodásról, mert csodahatású ellenszerevéssé teszi az iszákosnak a szeszszé. A COZA oly csendesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér avagy gyermek egyaránt az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető még csak nem is sejtí meg okozta javulását.

A COZA családok ezreit bekéltette ki ismét, sok sok ezer férfit a szegény és becsatlenségtől megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temezők fiatal embert a jó utra, és szerencséséhez segített és sok embernek életét számos évvel meghosszabbította.

Az intézet, mely a Cozapor tulajdonosa, mindazoknak, kik kívánják, egy próbát adogat és egy köszönő irással telt könyvet díj és költségmentesen küld, hogy így bárki ki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Kérésedünk, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan

INGYEN PRÓBA 571 szám
Vágja ki ezen szelvényt és küldje be az intézetnek
Levelek 25, lev.-lapok 10 álljérral bérmentesítendő

GOZA INSTITUTE
(Dept 571)
62, Chancery Lane, London Anglia

Remek 6 szem kávé készlet minden színben csak 95 kr. f. 1.90 1.40	Finom ajour 6 sz. kávé készlet minden színben csak f. 2.30 f. 2.90 3.40	Minden család pénzt takarít!		Remek 6 szem vászon Damaszt Garnitúra csak f. 2.10 2.90 3.40 f. 3.90	Szép mintázott vászon törülköző 6 drb csak f. 1.25 1.72 1.90 f. 2.10
30 rőfös vég bőrvászon csak f. 3.65	30 rőfös vég bőrvászon csak f. 4.95	30 rőfös vég irlandi vászon csak f. 4.15	30 rőfös vég Gyöngyvászon csak f. 5.45	30 rőfös vég rumburgi vászon csak f. 5.60	30 rőfös vég I-a rumburgi vászon csak f. 6.40
50 rőfös vég bőrvászon csak f. 8.25	50 rőfös vég irlandi vászon csak 9.45	50 rőfös vég rumburgi vászon csak f. 10.40	30 rőfös vég jó min. chiffon csak f. 4.65	30 rőfös vég R. Chiffon csak f. 5.40	30 rőfös vég R. R. Chiffon csak f. 6.85
30 rőfös vég csikos Kanavász csak f. 3.25	30 rőfös vég csikos és koczkás I-ma kanavász csak f. 4.55	30 rőfös vég finom kanavász csak f. 5.40	35 rőfös vég kanavász különlegesség csak f. 6.40	30 rőfös vég fehér csikos csinvat ágyhuzatra csak f. 6.35	30 rőfös vég virágos fehér csinvat ágyhuzatra csak f. 7.40
Remek női ing vaszonnól, kézi himzéssel csak 85 kr. f. 1.15 f. 1.55	Remek női Chiffon ing schweizli himzéssel csak f. 1.10 f. 1.42 f. 1.74	Remek női háló Corseta nagy választékban csak 98 kr. f. 1.25 f. 1.56	Remek női chiffon nadrág csak 90 kr. f. 1.18 f. 1.45	Remek Chiffon alsó szoknyák himzéssel csak f. 1.35 f. 1.75 f. 2.25	Remek Cloth és posztó alsó szoknyák csak f. 1.65 f. 2.15 f. 3.22
Varrás nélküli vászonlepedő 2 mtr hosszú és másfél mtr széles csak 92 kr.	Varrás nélküli remek vászonlepedő 2 mtr hosszú és másfél mtr széles csak f. 1.05	Nemzetközi keresk. ügynökség Budapest, Kerepesi-út 65. I. em.		Remek selyem Clot paplan minden színben csak f. 3.95	Remek Cashmir paplan minden színben csak f. 3.55

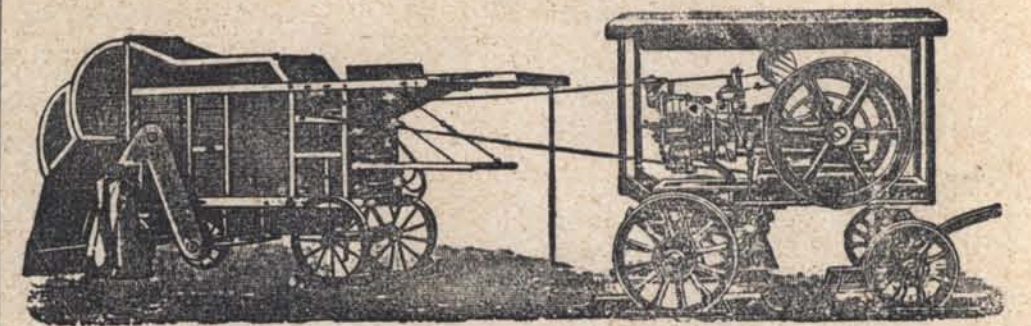
Első Styriai kötőgépgyár

Fogl. J. L. műgépész — Magyarországi képviselet és raktár Budapest, Teréz-körút 20.

A leghiresebb kötőgépek

házi és ipari célra részletezésre is kaphatók. Árjegyzék ingyen bérmentve.

Varrógép, kerékpár javító műhely.

Elsőrendű gyártmány!
Kedvező fizetési feltételek!
Benzin-lokomobilok. Teljes cséplő szerelvények.
Benzin-motorok. Szivógáz-motorok.

Osers és Bauer motor-gyáriaktára
BUDAPEST, VI., Podmaniczky-utca 18.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Külön minőségű és legmagasabb szilárdságu portlandoura cementet olcsó ajánl

BRASSÓI PORTLAND CEMENTGYÁR

Brassóban Székelyudvarhelyt kapható Rösler és Gábor uraknál.